

Univerzita Pardubice

Filozofická fakulta

**Dobrovolní hasiči jako nositelé tradic- má činnost
SDH Lubno nějaký přínos pro kulturní a společenský
život v obci?**

Bc. Aneta Svobodová

Diplomová práce

2011

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Aneta SVOBODOVÁ**
Osobní číslo: **H09682**
Studijní program: **N6703 Sociologie**
Studijní obor: **Sociální antropologie**
Název tématu: **Dobrovolní hasiči jako nositelé tradic- má činnost SDH
Lubno nějaký přínos pro kulturní a společenský život
v obci?**
Zadávací katedra: **Katedra sociálních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Stručná osnova: 1. Úvod- zdůvodnění výběru téma, seznámení s obsahem práce, historie dobrovolného hasičství 2. Teoretická část- zpracování písemných zdrojů (historie sdružení, současná činnost sdružení X činnost v minulosti, hasičství jako prestiž?) 3. Metodologie výzkumu 4. Zpracování výsledků výzkumu 5. Závěr- shrnutí výsledků výzkumu a poznatků z teoretické části 6. Seznam použité literatury a dalších zdrojů informací 7. Přílohy

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. Kronika SDH Lubno (SDH Lubno) 2. Václav Pražák, Nechanice - obrazy z historie a života města, GARAMON, s.r.o. Hradec Králové, 2003, ISBN 80 - 86 472-14-0 (Knihovna Hradec Králové) 3. Toufar Pavel, Český rok na vsi a ve městě. 2, Září - prosinec, Třebíč: Akcent, 2004, ISBN 80-7268-277-6 (Knihovna Hradec Králové) 4. Toufar, Pavel, Český rok na vsi a ve městě. 1, Leden- srpen, Třebíč: Akcent, 2004, ISBN 80-7268-276-8 (Knihovna Hradec Králové) 5. Příspěvky k dějinám požární ochrany v okrese Hradec Králové

Vedoucí diplomové práce:

doc. PhDr. Oldřich Kašpar, CSc.
Katedra sociálních věd

Datum zadání diplomové práce:

30. dubna 2010

Termín odevzdání diplomové práce:

31. března 2011

L.S.

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.

děkan

doc. MgA. Tomáš Petráň, Ph.D.

vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2010

SOUHRN

Diplomová práce pojednává o historii hasičství na území České republiky, o zastřešující organizaci českých, moravských a slezských dobrovolných hasičů a dále o Svatém Florianovi jako patronovi hasičů. Hlavním cílem práce je však popsat činnost sboru dobrovolných hasičů v obci Lubno nedaleko Nechanic z hlediska jejich přínosu pro kulturní a společenský život v obci. Zároveň je práce částečně komparací, neboť popisuje také činnost sboru dobrovolných hasičů přímo ve městě Nechanice a trochu porovnává tuto činnost se sborem z Lubna.

KLÍČOVÁ SLOVA

Dobrovolní hasiči, tradice, společenský život

TITLE

Volunteer firefighters as bearers of traditions, has the activity of SDH Lubno a contribution to the cultural and social life in the village?

ABSTRACT

This thesis discusses the history of the fighters in the Czech Republic, the umbrella organization of Czech, Moravian and Silesian volunteer firefighters and the Holy Florian as a patron of firefighters. The main objective is to describe the activities of volunteer firemen in the village Lubno near Nechanice in terms of their contribution to the cultural and social life in the village. At the same time the work is part of the comparison, because it describes the activities of a volunteer fire brigade in the city Nechanice and a little compares this work with the choir of Lubno.

KEYWORDS

Volunteer firefighters, traditions, social life

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny, které jsem použila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 ods. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 31.3.2011

Bc. Aneta Svobodová

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucímu mé diplomové práce doc. PhDr. Oldřichu Kašparovi, CSc. za ochotu, vstřícnost a trpělivost, za odbornou pomoc a cenné rady při tvorbě práce.

Také bych chtěla poděkovat všem respondentům, kteří věnovali svůj čas a odpověděli mi na mé výzkumné otázky.

A samozřejmě děkuji také své rodině, která mi umožnila studium na vysoké škole.

Obsah

<i>Úvod</i>	1
1. Historie hasičství	4
1.1 Vznik hasičství ve světě	4
1.2 Hasiči v Evropě	5
2 Historie hasičství na území Čech a Moravy	9
3 Základní informace o hasičských sborech v ČR	12
3.1 Jednotky požární ochrany (jednotka PO, JPO)	13
3.2 Druhy jednotek požární ochrany	13
3.3 Dobrovolní hasiči	14
4 Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezka	18
5 Lubno	20
5.1 Obec	20
5.2 Historie a současná činnost SDH Lubno	22
6 Nechanice	28
6.1 Město Nechanice	28
6.2 SDH Nechanice	29
7 Svatý Florián	31
8 Terénní výzkum	36
8.1 Konceptní hypotéza.....	37
8.2 Cíle výzkumu	37
8.3 Metodologie	38
8.3.1 Časové rozmezí a fáze výzkumu.....	38
8.3.2 Metody sběru dat	38
8.3.3 Respondenti	41
9 Výsledky výzkumu	46

9.1	Dotazníky.....	46
9.1.1	Výsledky dotazníkového šetření v Lubně.....	46
9.1.2	Výsledky dotazníkového šetření v Nechanicích.....	50
9.2	Rozhovory	52
9.2.1	Výsledky rozhovorů v Lubně	53
9.2.2	Výsledky rozhovorů v Nechanicích.....	56
9.3	Zúčastněné pozorování	58
10	<i>Závěr.....</i>	60
11	<i>Seznam zdrojů.....</i>	61
11.1	Seznam písemných dokumentů	61
11.2	Seznam elektronických odkazů	61
12	<i>Seznam příloh.....</i>	63
13	<i>Seznam obrázků .....</i>	64

Úvod

Hlavním cílem mé práce je zjistit, zda jsou dobrovolní hasiči z Nechanicka nedaleko Hradce Králové významnými aktéry při pořádání kulturních a společenských akcí v jednotlivých obcích. Chci se zaměřit především na činnost hasičů v obci Lubno a ve městě Nechanice. Touto prací bych tedy chtěla zjistit, jak činnost SDH Lubno a SDH Nechanice v oblasti společenského života v obci vnímají místní obyvatelé. Například co se jim na akcích líbí a zda je tu něco, co by si přáli změnit nebo nějak vylepšit. Vím, že v okolních obcích působí kromě sboru dobrovolných hasičů také různé spolky a každá obec má vlastní Komisi místního řízení složenou z pěti místních obyvatel, která se také aktivně podílí na společenském a kulturním životě obce. Ovšem například v Lubně jsou hned třemi členy této Komise místní dobrovolní hasiči. Tudiž zde dochází k významnému propojení těchto organizací. V prosinci 2010 byl v Lubně na základě iniciativy dvou obyvatelek založen Dámský klub. Hlavní myšlenkou tohoto klubu je každý měsíc uspořádat posezení pro místní ženy, aby měly příležitost se sejit, popovídat si a případně se od pozvaných hostů něco nového dozvědět a naučit.

Lubno je obec cca 16 km vzdálená od Hradce Králové, cca 1 km od města Nechanice. Leží na obou stranách hlavního tahu směrem na Nový Bydžov. Lubno správně spadá pod město Nechanice, je jednou z jejich 7 přidružených částí. Město Nechanice každoročně finančně přispívá na fungování sboru dobrovolných hasičů v Lubně a zároveň finančně podporuje akce pořádané Komisí místního řízení- např. dětský den nebo Mikulášská nadílka. Finance věnované hasičům jsou většinou použity na pořádání hasičské soutěže- tzv. „O pohár starosty SDH Lubno“, nebo na další akce a samozřejmě také na nákup potřebného hasičského vybavení. Hasičská zbrojnice v Lubně je majetkem města Nechanice, tudíž město hradí veškeré finanční náklady spojené s jejím provozováním. Klubovna v hasičské zbrojnici je jediným objektem v Lubně, kde se mohou lidé scházet a bavit ve větším počtu. Avšak při některých společenských akcích bychom potřebovali mnohem více místa, než které je nám klubovna schopna poskytnout. Při soutěžích na karnevalu nebo i při konání

pyžamového plesu jsme tedy prostorem velice limitováni. V období voleb funguje také jako volební místnost. Sbor dobrovolných hasičů vznikl v obci Lubno již v roce 1897.

Toto téma jsem si vybrala, protože je mi velice blízké, neboť jsem již druhým rokem sama aktivní členkou sboru dobrovolných hasičů, konkrétně přímo SDH Lubno. Ačkoliv v Lubně nebydlím, trávím tu převážnou většinu svého času. Do sboru mě přivedl můj přítel, který je sám členem SDH Lubno, konkrétně velitelem SDH a zároveň je i profesionálním hasičem u Hasičského záchranného sboru Královéhradeckého kraje (HSZ HK). Jeho otec je starostou SDH Lubno. V rodině mého přítele je členství ve sboru dobrovolných hasičů ukázkovým případem rodinné tradice, neboť už jeho dědeček byl členem a dokonce několik let i starostou sdružení. Oficiální členkou jsem teprve 2 roky, ale již předtím jsem téměř 3 roky jezdila jako „fanyнка“ s dobrovolnými hasiči z Lubna na pohárové soutěže a pomáhala jsem s organizací společenských akcí. Mám tedy dobrý přehled o konaných akcích a samozřejmě také mnoho fotografií a dalších materiálů- např. pozvánky na jednotlivé akce. Díky tomu, že jsem aktivním členem, znám i mnoho dobrovolných hasičů a obyvatel z Lubna a okolních obcí a tudíž nemám problém s navázáním kontaktů s potencionálními respondenty potřebnými pro realizaci terénního výzkumu.

Dalším důvodem, který mě přiměl zabývat se touto tematikou je, že se domnívám, že dříve bylo na dobrovolné hasiče nahlíženo s úctou a respektem a být členem sboru dobrovolných hasičů v obci bylo pro mnohé lidi poctou a členství ve sboru bylo v rodině často „dědičné“ z generace na generaci. Mám pocit, že tento pohled v současné společnosti poněkud vymizel. Je to samozřejmě dáno tím, že existují profesionální hasiči, kteří mají lepší techniku a v případě potřeby jsou na místě zásahu dříve a jsou schopni lépe pomoci. Také mám trochu pocit, že se dnes na dobrovolné hasiče nahlíží spíše trochu negativně, například jsem se setkala s dost vyhraněným názorem, že všichni dobrovolní hasiči akorát popíjejí v hasičských zbrojnicích za státní peníze a pro lidi nic nedělají. Naopak jsem se ale setkala s názorem, že dobrovolní hasiči jsou taková specifická skupina lidí, že určitě stojí za to jejich činnost podporovat a udržovat jejich existenci. I toto jsou pro mě impulsy, proč o tomto tématu psát.

Ve své diplomové práci se chci zabývat historií hasičství v České republice, ale také v Evropě. Chtěla bych se také stručně zmínit o přínosu vzniku sborů na Nechanicku, o patronovi hasičů- Sv. Floriánovi, o historii sboru SDH Lubno a SDH Nechanice. Také je nutné zabývat se Sdružením hasičů Čech, Moravy a Slezska, jakožto zastřešující organizací všech českých sborů dobrovolných hasičů. Pochopitelně nejdůležitějším je pro mě výzkum mezi obyvateli jednotlivých obcí, kde existuje sbor dobrovolných hasičů, protože mě zajímá, jestli je tento sbor aktivní v oblasti společenského života v obci.

Terénní výzkum probíhal v obcích Lubno a Nechanice od srpna 2010 téměř do ledna 2011. Pro potřeby výzkumu jsem zvolila metodu dotazníků a strukturovaných rozhovorů. Rozhovory jsem samozřejmě nahrávala po souhlasu jednotlivých respondentů. Také jsem využila poznatky ze zúčastněného i nezúčastněného pozorování. Vzhledem k tomu, že bych chtěla svoji práci částečně postavit na komparaci současné situace se situací cca před 10- 15 lety, je pro moji práci nezbytný rozbor místní literatury, převážně kronik, kde je popsána činnost obou sborů. Navíc bych chtěla popsat minulou a současnou situaci z pohledu lidí, kteří jsou schopni obě tyto doby popsat na základě svých zážitků a zkušeností.

1. Historie hasičství

Oheň byl pro člověka nesmírně důležitý v průběhu celých dějin. Byl pro člověka zároveň jedinou životní jistotou- u něho se mohl člověk v zimě zahřát, na něm mohl tepelně zpracovat ulovenou zvěř, mohl se s jeho pomocí proti dravé zvěři bránit a v době, kdy se z lovce stal pastevcem, využíval sílu ohně k mýcení lesů, aby je mohl přeměnit na úrodnou půdu, díky jeho síle mohl tavit rudu a vyrábět nástroje. Avšak v momentě, kdy člověk nad ohněm ztratil moc, oheň se změnil v požár a byl velice nebezpečný pro výsledky lidské práce i pro člověka samotného. Oheň se stal pro pravěkého člověka božstvem a ten se ho snažil ovládnout usmiřováním pomocí darů a obětí. Tento způsob však vždy nefungoval a proto se člověk musel začít spoléhat sám na sebe. Začalo se tedy s postupným budováním rybníků, upravovala se koryta řek a potoků. Vody byl nyní dostatek, ale byl problém vodu na hořící předměty dopravit. Dlouhá léta se k hašení používaly jen háky a putny. (Mottlová, 1991)

Vynálezci prvních stříkaček žili v Egyptě ve 2. polovině 3. století před Kristem. Řeč je o Klesibilovi a Heronovi. První opravdu hasičský sbor byl však v Alexandrii založen až roku 1500, který provozoval hasičství plně řemeslně a nechal si za služby platit. (<http://firehistory.ihasici.cz>)

1.1 Vznik hasičství ve světě

Číňané znali stříkací stroje (dřevěné) vesměs přenosné, kterých se používalo již před tisícem let. Dlouhou řadu desítek let byl zvláštní předpis pro policii čínských měst, podle kterého měla policie přísný rozkaz zamezovat požárům. Pokud však požár přece jen vypuknul, byla trestána sama policie, a to veřejným výpraskem.

V Japonsku až do roku 1873 platil nelidský zákon, že z domu, ve kterém oheň vypukl, byli všichni obyvatelé po požáru popraveni (byla jim useknuta hlava). Teprve v letech 1875-79 bylo započato se soustavným nakupováním vozových stříkaček anglického typu. Ty byly pak nahrazeny novějšími německými stříkačkami. (<http://firehistory.ihasici.cz>)

1.2 Hasiči v Evropě

Ve starém Římě znali dávno před Kristem funkci vodovodů a dovedli také brzy využít Heronových znalostí. Mluví se tak často o ohňových kohortách římských, což byla vlastně jakási požární policie. Ty již používali stříkačky podle Heronova vzoru (těm se říkalo syfony). V 17. Století obstarávala v Římě hasičskou službu městská garda, která již používala hasičských přileb. Teprve až v roce 1877 byl v Římě zřízen řádně organisovaný hasičský sbor z povolání, který čítal 100 mužů.

V době římské republiky byl přidělen dohled na bezpečnostní opatření při požárech zvláštnímu sboru, ve kterém byli zastoupeni nižší úředníci. Dozor nad nimi vykonávali konsulové a tribunové. M. Egnatius Rufus zorganizoval vlastní hasičský sbor, který se osvědčil zejména při požáru v roce 732.

Za doby císařství byl zřízen Augustem zvláštní sbor hasičů, složený z otroků (600 mužů). Sbor byl rozložen do 14ti římských okresů a působil i před hradbami města. Okresy byly rozděleny na městské čtvrti. V Římě bylo toho času 265 čtvrtí. Ke konci své vlády zřídil Augustus sbor hasičský a policejní o 7000 mužích. Sbor byl řízen prefektem a byl rozdělen na 7 kohort. Jedna kohorta měla 930 mužů, jednoho velitele a 4 lékaře. Mimo to byli v kohortách dozorcí lázní, praporečníci, žalárnici, trubači, dozorcí vodovodu, pokladníci, lazebníci, spízníci, stříkačnicki a obstaravatelé vody při požárech. Sbory byly zřízeny po vojenském způsobu, drženy ve stálé kázní, ubytování v kasárnách a stále placeny. Na počátku byli ke sboru přijímáni jen osvobození otroci, později i římsští měšťané. Služební povinnost trvala 20 let. K poplachu se užívalo volání a hasičských trub. Používalo se žebříků, háků, bouracích nástrojů, lan, stříkaček, košů, vodou a octem navlhčených houní a kůží.

Ve starém Řecku jsou první zmínky o hasičstvu teprve z dob, kdy se stali Římané pány Řecka. Tehdy zřizuje na příkaz římský císař Trajanus, aby byly pro větší řecká města opatřeny římské stříkačky (syfony). (<http://firehistory.ihasici.cz>)

V Belgii se mluví o zakoupení první stříkačky teprve po roce 1650. V roce 1786 vynikl svým vynálezem stříkačky se stožárem starosta bruselského hasičstva Šalamoun

Fůrst. To byl pokrok, protože se dalo proudnicí (tehdy se stříkalo žárnici) otáčet na stožáru.

Ve Velké Británii bylo vydáno první nařízení týkající se hašení ohně hned po roce 1189, kdy v Londýně zuřily velké požáry. Hasičská služba byla určena zvláštním hasebními sborům v městských čtvrtích. Bylo nařízeno, že v každém domě musí být studna, nebo velká nádoba na vodu pro hašení. Aby se zamezilo zakládání požárů, bylo zakázáno být večer po zazvonění klekání venku. Roku 1268 byli ustanoveni v Londýně ponocní. Teprve za 20 let nato bylo vydáno toto nařízení i pro další Anglická města. Po roce 1556 byli ustanoveni v Londýně zvláštní hlásní, kteří měli povinnost každou hodinu vyvolávat: Opatrujte světlo, oheň, buďte milosrdní k chudým a modlete se za zemřelé. V 18. století v roce 1774 byla založena známá London Fire Brigade. Její vydržování převzaly roku 1833 pojišťovací společnosti.

V Dánsku právě jako v ostatních severských státech jsou již od 17. století známy požární řády. Město Bergen v Norsku mělo již roku 1675 dobře vybavený hasičský sbor a městský vodovod. Ve Stockholmu je požární řád z roku 1666 a řádně organisovaný sbor teprve v roce 1875. Tento sbor měl vojenské zřízení.

V Lucembursku bylo organizování hasičských sborů poměrně pozdní. První hasičský sbor byl založen až v roce 1843.

Holandsko dalo světu prvního vynálezce hadic Jeana van der Heydena, který se stal v roce 1672 požárním velitelem města Amsterdamu. Ještě kolem roku 1900 neexistoval v Holandsku žádný venkovský hasičský sbor.

Ve Francii se používalo hasičských stříkaček již od roku 1578. Ve druhé polovině 17. století postavil Carlier s Courtinem a Moném v Paříži nový druh stříkaček. Zlepšenou stříkačku vynalezl roku 1786 pařížský strojník Gaspard. Ještě lepší stroj pak sestavil roku 1800 jiný strojník Picol ve městě Ableville. Vývin pravidelného hasičstva se počítá rokem 1700. První placený hasičský sbor byl zřízen v Paříži v letech 1780-1800. Od roku 1881 existuje Svaz důstojníků a poddůstojníků hasičských. (<http://firehistory.ihasici.cz>)

Portugalsko mělo v hlavním městě Lisaboně hasičský sbor s dobrou výzbrojí již před rokem 1750, ale po velkém zemětřesení v roce 1755 sbor upadl a až po roce 1850 bylo hasičstvo znovu organizováno.

V Německu byly vydávány předpisy o požární policii již od 13. století. Augsburg, Múncben, Bremen, Passau.

První stříkačka (dřevěná ruční) byla v Německu známa již roku 1450. Roku 1518 vynalezl zlatník Platner stříkačku s nepohyblivým nátrubkem. Kovář J. Kautsch v Núrnbргу zlepšil tuto stříkačku a v roce 1682 k ní přidal větrník jiný vynálezce Jakub Luipold.

První hasičské sbory v Německu byly placené sbory v Berlíně v roce 1680. Říkalo se jim Zeměpanské placené hasičstvo. Byla to povinná hasičská služba pro občany ve věku 20-30 let. Po roce 1700 byly zřízeny skutečné hasičské ochranné sbory v Hamburgu, Lúbecku a Bremenu.

Dobrovolné hasičstvo v Německu vzniká teprve ve čtyřicátých letech a jeho zakladatelem byl Karel Metz v Heidelbergu. Druhým byl G. D. Magirus v Ulmu. Ten byl také svolavatelem prvního hasičského sjezdu ve Stuttgartě. V roce 1854 byl ustaven v Ulmu Německý hasičský svaz.

Rakousko má počátky hasičství skoro totožné s hasičstvem v Německu. Ve Vídni byl vydán první hasicí řád v roce 1534, v Salzburgu v roce 1640 a Linzi 1657. Hasičstvo v Rakousku vzniklo bez pomoci státu a i bez pomoci samosprávních svazků, bylo tedy skutečně dobrovolné a ke všemu si muselo pomoci samo, vlastními prostředky.

V Uhrách byly poměry stejné, snad o to horší, že autonomní maďarské vlády dlouho považovaly hasičské průkopníky za šířitele hnutí iredentistického a stály ostře proti nim.

Španělsko zavádělo hasičstvo podle francouzských vzorů a nejstarší sbor byl založen roku 1822 ve městě Granada. (<http://firehistory.ihasici.cz>)

Ve Švýcarské Ženevě nacházíme první zprávu o hasičské organizaci až po roce 1820. Zákonem z roku 1876 bylo hasičstvo organizováno zcela vojensky. Sloužit v hasičstvu musel každý bránc od 32 do 42 roku. V důsledku tohoto zákona bylo švýcarské hasičstvo vzorem pro hasiče v jiných státech.

V Turecku byly odedávna v městech řemeslné skupiny samozvaných obránců proti ohni, jež se nazývaly: Tulum-badži. Platit jim musel občan zasažený ohněm. Teprve po roce 1874 byly po rakousko-uherském a německém vzoru založeny v Cařihradě řádně organizované hasičské sbory.

V Rusku se počalo s organizováním hasičstva teprve po roce 1800. Až do světové války byla v carském Rusku hasičská služba povinná, podobně jako ve Švýcarsku, pro všechny záložníky. Hasičská služba byla tedy službou státní.
(<http://firehistory.ihasici.cz>)

2 Historie hasičství na území Čech a Moravy

Na území Čech a Moravy můžeme o kořenech hasičství, podobně jako v jiných oblastech, hovořit již od středověku, protože už v této době se jednalo o cílevědomém hašení ohně, ve snaze zachránit svůj majetek a často také holý život. Avšak ještě dlouho poté bylo hašení ponecháno na dobré vůli a snaze běžných občanů. Domy byly dřevěné, často stavěné velice blízko sebe, měly šindelové nebo doškové střechy. Na půdách se skladovala sláma, seno a jiné hořlavé materiály, což vzhledem k naprosto nedostačující hasební technice a lidské neznalosti, často vedlo k velikým katastrofám, kdy „červený kohout“ často zničil celé vesnice i města. (Mottlová, 1991, s. 9)

Dalším rizikem pro vznik požáru byly komíny. V té době byly totiž vypleteny proutím jako koše, nebo se vyráběly z dřevěných desek, a pak byly vždy vymazány hlínou. Zděné komíny se začaly vyskytovat až mnohem později a navíc nejdříve pouze ve městech.

Aby se těmto katastrofám zabránilo a do hašení ohně se vnesl alespoň nějaký řád, začaly postupně vznikat různé instrukce, jak při takovém požáru postupovat. Za nejstarší instrukce jsou pokládány směrnice v nedatovaných statutech města Prahy ze 14. století. V nich se uvádí, že každý občan má povinnost chránit svůj majetek a služebnictvo, které by zapálilo dům svého pána, mělo být v tom ohni samo ihned upáleno. V případě požáru se na hašení musely podílet všechny cechy, kupci i veškeré přítomné obyvatelstvo. Kdo by toto nařízení neuposlechl a hašení se nezúčastnil, tomu měl být odebrán kůň i povoz a on sám měl být vyhnán z města. Tyto směrnice obsahovaly také pokyny týkající se komínů. Jak uvádím výše, komíny byly také častou příčinou požáru. A proto bylo nařízeno pravidelné kontrolování jejich stavu. Navíc byl vydán zákaz vcházení s otevřeným ohněm do zámků, komor, maštálí a dalších stavení, zakázáno bylo také vypalování lesů. Na dodržování všech těchto příkazů a zákazů dohlížel purkmistr, rychtář a starší představení měst a obcí. (Mottlová, 1991, s. 10)

Do dnešní doby se dochovalo několik písemných památek, jako jsou směrnice, hejtmanské instrukce, řády a patenty. Za vlády Marie Terezie a císaře Josefa II. byly vydány patenty pro Čechy a pro Moravu, ve kterých jsou instrukce pro vyhlášení

poplachů, způsoby hašení, záchranářské práce i sankce v případě neuposlechnutí. V některých řádech jsou také popsána preventivní opatření.

Důležitou úlohu v počátcích požární ochrany sehrály cechy. Každý cech měl dle svého zaměření určenou úlohu při likvidaci požáru. Avšak velký zlom v hasební činnosti nastal v roce 1859, kdy byly cechy zrušeny. V této době nastává potřeba vlastní organizace a techniky. Významným mezníkem ve vývoji celé naší společnosti se stala 90. léta 19. století, která znamenala v každém směru aktivizaci veřejného dění. (Mottlová, 1991, s. 10-11.)

Na počátku 19. století se hasičstvo stalo je předmětem policejní agendy a z této doby také existuje řada hasičských pořádků. Díky zrušení roboty skončila platnost všech poddanských řádů, ale i přes to se mnoho občanů hlásilo k obětavé a svépomocné práci. V padesátých letech 19. století začalo cílevědomé organizování hasičských sborů. První takový sbor byl založen v Praze roku 1853. Již deset let poté vznikly další pokusy ve východních Čechách, konkrétně v Chrudimi. Se zakládáním dobrovolných hasičských sborů začala nejdříve města, venkov se do této aktivity zapojil až později. U zrodu hasičstva stáli na většině míst prostí občané, kteří dávali své síly nezištně ve prospěch dobra, vědomi si své občanské povinnosti, ale pomáhali i lidé z řad šlechty a buržoazie. Ti však k tomu měli poněkud jiný důvod- byli to majitelé statků a továren a jejich majetek byl ohněm ohrožován úplně stejně, jako majetek prostých lidí. Do roku 1874 existovalo na našem území 107 dobrovolných hasičských sborů. Od této doby také začala probíhat různá školení a výcviky. Nejčastěji je organizovala obec pražská, která do jednotlivých sborů posílala svoje školitele, nebo naopak hasiči z venkova jezdili do Prahy. (Mottlová, 1991, s. 11-12)

Po tomto rozvoji bylo nutné zavést ve sborech nějaký řád a organizovat je. V roce 1919 se v Brně konala ustanovující schůze Svazu dobrovolného hasičstva československého, na které bylo utvořeno 5 zemských jednot, Čechy, Morava, Slezsko, Slovensko a Podkarpatská Rus. V obcích zůstaly základní organizační jednotkou sbory, které se nadále sdružovaly v okrscích, a ty vytvářely župy. (Vachek, 2005 s. 1 a 9) Po válce byl založen Svaz československého hasičstva. Po vzniku ČSR zahájila svoji činnost hasičská záložna.

Za války a pár let po ní téměř veškerá činnost hasičských jednot ustala úplně, jinde byla jejich aktivita omezena pouze na tu nejnnutnější, hasební činnost. Byly zakázány veškeré schůze buď úplně, nebo se směly konat pouze pod německým dohledem. V této době byla omezena činnost většiny spolků, ať už šlo o spolky politické, sportovní, zájmové. I přes těžké podmínky, které tehdejší doba přinesla, se v hasičském sboru vyvíjela činnost, která odpovídala poslání hasičské myšlenky vyjádřené heslem „*Bližnímu ku pomoci a vlasti k obraně.*“ Z poválečné doby se také dochovaly informace o hasičském odboji proti okupantům. V hasičských sborech se vytvářely rezervy benzínu, samaritního materiálu a jiných prostředků pro potřeby nově vznikajících národních výborů a pozdějších revolučních národních výborů. Právě v této době se z některých dobrovolných hasičů stali hasiči z povolání, dnes je nazýváme profesionální. (Mottlová, 1991, s. 34)

Okupací bylo hasičstvo silně poškozeno, a proto bylo nejdůležitějším krokem po ukončení války vyřešení řady vnitřních organizačních otázek a také bylo zapotřebí upevnit a obnovit celou organizační strukturu a přizpůsobit ji novým podmínkám. Docházelo ke změnám ve sborech a jejich uspořádání. Spolu s poválečným rozvojem činnosti ve sborech se obnovovala činnost vrcholných orgánů československého hasičstva. Jak uvádím již výše, byl založen Svaz československého hasičstva, který měl být jednotnou a organizací pro celé území státu. Nastal prudký rozvoj průmyslové výroby a nové úkoly byly kladeny i na zemědělství, takže se i hasiči plně zapojili do nové práce, hlavně při zajišťování požární ochrany v novém průmyslu i zemědělství, ochrana větších objektů a hodnot. Už tudíž nestačily soukromě vybavené zbrojnice, pořizované z veřejných sbírek. Proto stát převzal péči o hmotnou vybavenost požárních sborů. Tento nelehký úkol ale také vyžadoval navýšení odborných i politických znalostí hasičů. Proto bylo ve východočeském kraji zřízeno po roce 1950 krajské učiliště požární ochrany, kde byl hlavní důraz kladen na výchovu členů zásahových jednotek a na politickou výchovu hasiče. Také byly zřízeny komise pro sledování požárnosti. Započalo se také s prevencí a propagací požární ochrany, a to nejen pomocí rozšiřování vlastních hasičských řad, ale hlavním cílem bylo šířit tyto znalosti mezi co možná největší okruh lidí. (Mottlová, 1991, s. 35-37)

3 Základní informace o hasičských sborech v ČR

Hasiči si získali od prvopočátků přízeň většiny lidí. Příkázání hasičské lásky velelo pomáhat rychle a odborně, vždy, všude, třeba i nepříteli. Národní obrození přineslo mnoho pronikavých společenských proměn, které umožnily utváření prvních spolků.

Sbor dobrovolných hasičů je obecné označení dobrovolnického hasičského sboru a zároveň součást názvu většiny konkrétních dobrovolných hasičských sborů.

V mnoha zemích dobrovolné sbory doplňují činnost profesionálních hasičských sborů a činnost hasičských útvarů průmyslových a podobných firem. V Česku příspěvkové profesionální sbory tvoří dohromady Hasičský záchranný sbor České republiky, dobrovolné sbory jsou právně samostatné, nebo jako organizační složky občanských sdružení (Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, Česká hasičská jednota, Moravská hasičská jednota) a bývají sponzorovány obcemi nebo firmami a jako subjekty se nepodílí na zásahových a likvidačních pracích při řešení mimořádných událostí. K mimořádným událostem vyjíždí jednotky sborů dobrovolných hasičů, které zřizují obce nebo podniky jako svou organizační složku.

Kromě hašení požárů zasahují hasiči, včetně dobrovolných, obvykle také v případech povodní, jiných živelních pohrom, ekologických haváriích, pomáhají při dopravních nehodách, technické pomoci a jiných mimořádných událostech. Spolupůsobí též při prevenci požárů a dalších podobných nežádoucích událostí.

Hasičské sbory jsou často i spolkem významným z hlediska společenského života obce, podobně jako Sokol, myslivecké a lidové umělecké sbory, místní fotbalové kluby atd. Soutěže v hasičském umění jsou nyní označovány jako požární sport.

Jednotky sboru dobrovolných hasičů obce nebo podniku nemají se sbory dobrovolných hasičů nic společného, zřizují je obce nebo podniky (nikoli občanská sdružení). Právě členové jednotek zasahují u mimořádných událostí. Zjednodušeně je lze nazvat dobrovolní hasiči ve výjezdu. (wikipedia.org.)

3.1 Jednotky požární ochrany (jednotka PO, JPO)

Jednotkou požární ochrany se rozumí organizovaný systém tvořený odborně vyškolenými osobami (hasiči), požární technikou (automobily) a věcnými prostředky požární ochrany (výbava automobilů, agregáty, apod.)

Základním posláním JPO je chránit životy a zdraví obyvatel a majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při mimořádných událostech, které ohrožují život a zdraví obyvatel, majetek nebo životní prostředí a které vyžadují provedení záchranných, resp. likvidačních prací.

Hasiči jsou v jednotce PO rozděleni do čet, družstev, družstev o zmenšeném početním stavu, příp. skupin. Četu tvoří 2 až 3 družstva, příp. skupiny. Družstvo je tvořeno velitelem a dalšími pěti hasiči (1+5). Družstvo o zmenšeném početním stavu se sestává z velitele a dalších tří hasičů (1+3). Skupinu tvoří velitel skupiny a 1 až 2 hasiči. Pokud se jednotka sestává z hasičů dvou druhů jednotek PO nebo hasičů nejméně jedné jednotky PO a osob z dalších složek integrovaného záchranného systému nebo hasičů nejméně jedné jednotky PO a osob poskytujících osobní a věcnou pomoc, nazývá se tato jednotka odřadem.

3.2 Druhy jednotek požární ochrany

Dle zřizovatele jednotky PO a vztahu osob, vykonávajících činnost v těchto jednotkách, ke zřizovateli jednotky PO se jednotky PO dělí:

- jednotky hasičského záchranného sboru kraje (HZS kraje), které jsou součástí hasičských záchranných sborů krajů a jsou zřizovány státem. V těchto jednotkách vykonávají činnost příslušníci hasičského záchranného sboru kraje jako své povolání ve služebním poměru,
- jednotky sborů dobrovolných hasičů obce (SDH obce), které zřizuje obec, resp. město, a činnost v těchto jednotkách vykonávají členové jednotek sborů dobrovolných hasičů obce na základě dobrovolnosti, příp. někteří členové mohou vykonávat činnost v pracovním poměru k obci nebo hasičskému záchrannému sboru kraje,

- jednotky hasičského záchranného sboru podniku (HZS podniku), zřizované právníckými osobami nebo podnikajícími fyzickými osobami, které provozují činnosti se zvýšeným nebo s vysokým požárním nebezpečím, a činnost v těchto jednotkách vykonávají zaměstnanci právníckých osob nebo podnikajících fyzických osob jako své povolání v pracovním poměru,
- jednotky sborů dobrovolných hasičů podniku (SDH podniku), zřizované právníckými osobami nebo podnikajícími fyzickými osobami, které provozují činnosti se zvýšeným nebo s vysokým požárním nebezpečím, a činnost v těchto jednotkách vykonávají zaměstnanci právníckých osob nebo podnikajících fyzických osob na základě dobrovolnosti.

Na každý druh jednotky PO jsou stanoveny odlišné nároky z hlediska jejich operační hodnoty, dané dobou výjezdu od nahlášení mimořádné události a maximální dobou dojezdu na místo zásahu, a odlišné nároky na osoby, vykonávající činnost v těchto jednotkách, z hlediska odborné, fyzické, zdravotní a psychické způsobilosti. (<http://www.kshradeckr.cz>)

3.3 Dobrovolní hasiči

Jak uvádím již výše, sbory dobrovolných hasičů byly v dřívějších dobách důležitou součástí obcí, protože pomáhaly nejen v případě požáru, ale také se významně podílely na organizování společenského života v dané obci. Tato skutečnost je platná i v dnešní době. Má slova jsou podložena články ze Zpravodaje mikroregionu Nechanicko, ze kterého jsem také čerpala informace. V tomto zpravodaji se snad v každém čísle objevuje článek popisující pestrou činnost různých sborů dobrovolných hasičů z celého mikroregionu. Témata jsou různorodá, od zpráv o výročních schůzích spojených s hodnocením celoroční činnosti, přes informace o výsledcích v různých soutěžích, dále pozvánky na kulturně společenské akce pořádané sborem, sdělení o aktivitách hasičského dorostu, pořádání Dne dětí až po zprávy o výsledcích dobrovolných brigád ve prospěch obce a bohužel i hodnocení zásahů při likvidaci požárů či jiných neblahých událostí.

„Je nesporným faktem, že v některých obcích mikroregionu si nelze kulturně společenský život bez Sboru dobrovolných hasičů představit. Jsou to hasiči, kteří drží vesnici a její život pohromadě. Potěšitelný je i zájem mnoha mladých lidí, kterým hasičská uniforma učarovala a možná sní též o hrdinských činech, které vykonají při likvidaci požárů i životů spoluobčanů.“ (Pražák, Zpravodaj č. 1, 2010)

Z vlastní zkušenosti, a to nejen v rámci terénního výzkumu, mohu říci, že mnoho lidí se na dobrovolné hasiče dívá jako na venkovské „balíky“, kteří pořádají společenské akce jen proto, aby se mohli opít. V tomto názoru je může utvrzovat známý film *Hoří má panenko!*, nebo také scéna z filmu *Rařáci*, kde dobrovolné hasiče zastupuje poloslepý muž, který již značně posilněn alkoholem vrhal sekyrku do desky s živým figurantem. Tyto úsměvné scény však mohou být společností vnímány i z pozitivního hlediska. Je zde totiž znázorněn onen podstatný fakt pro moji diplomovou práci, a to ten, že dobrovolní hasiči zde vystupují jako hlavní organizátoři společenské události v obci.

Dříve lidé věnovali trochu více vážnosti a podpory hasičské organizaci. To dokládá další zmínka Václava Pražáka ve článku v již zmíněném zpravodaji. Popisuje zde, že v Nechanicích se za první republiky každoročně konal hasičský bál, na který obyvatelé Nechanic osobně zvala dvojice mužů v uniformách, kteří chodili s pozvánkami dům od domu. Lidé si kupovali předem vstupenky nebo přispívali na organizaci plesu, a když poté v jeho průběhu zazněla fanfára hoří a následovala oblíbená píseň *Co jste hasiči, co jste dělali...* bylo to sólo pro velitele sboru. Bohužel, dnes už nechaničtí hasiči hasičský bál nepořádají. Jak jsem se během mého terénního výzkumu dozvěděla, důvodů je hned několik. Hlavním z nich jsou finance. Pronájem sálu v kulturním domě a zajištění hudby je v dnešní době bohužel finančně velice nákladné. A dalším důvodem je také fakt, že se mezi nechanickými hasiči nenajde dostatek těch, kteří by byli ochotni ve svém volném čase pracovat na realizaci tohoto bálu. O této problematice se více rozepisují v kapitole výsledky výzkumu.

V očích mnoha lidí je dobrovolným hasičem postarší, často také silnější muž. Tato představa je však v mnoha případech milná a zavádějící. Dobrovolný hasič je v dnešní době často vysportovaný atlet, který je schopný soutěžit v té nejtěžší disciplíně

hasičského sportu, běhu na 100 m při kterém musí závodník přehoupnout dvoumetrovou bariéru, přeběhnout kladinu a táhnout při tom za sebou hadici. Mnoho sborů se účastní soutěží v požárním útoku, velký počet z nich také tyto soutěže pořádá. Většinou se tyto soutěže nazývají tzv. „pohárovky“, protože se jedná o soutěž s názvem O pohár starosty SDH, přičemž se za zkratku SDH většinou doplňuje název obce nebo sboru. Také SDH Lubno i SDH Nechanice pořádají každý rok tuto soutěž. Je to nejen skvělá příležitost, jak můžeme získat nové zkušenosti, dozvědět se nové informace, ale především je to výborná příležitost k zajímavé zábavě a událost, při které se lidé seznamují a navazují se zde nová přátelství. Často se zde také domlouvá spolupráce mezi sbory. Existuje také několik lig, které běhají družstva s výbornými výsledky v požárním útoku. Předpokladem pro úspěch v lize je výborná fyzická zdatnost a také kvalitní sportovní vybavení, jako je požární stříkačka, hadice, rozdělovač nebo proudnice. V Čechách se běhá například Východočeská hasičská liga a Podorlická hasičská liga.

Pokud má sbor dobrovolných hasičů potřebné vybavení, nastoupí vždy, když je potřeba vykonat potřebnou práci pro blaho obce, nedávno například odstraňování silné vrstvy sněhu ze střech, tam kde hrozilo prolomení nebo shazování rampouchů, jež ohrožovaly chodce. Proto se leckde říká, že dobrovolní hasiči jsou „*starostovými vojáky*“. (Pražák, Zpravodaj č. 1, 2010)

Do dobrovolných sborů přivádějí další členy i takové pohnutky jako je rodinná tradice, kdy členství přechází z otce na syna i v několika generacích, což vychází z pocitu určité stavovské cti. Zním mnoho případů, kdy jsou členy sboru dobrovolných hasičů příslušníci celé rodiny, bez ohledu na věk nebo pohlaví. V mnoha sborech totiž funguje družstvo mužů, žen, mládeže a dětí.

Být členem sboru dobrovolných hasičů je i v dnešní době pro mnoho lidí ctí a proto se snaží, aby jejich sbor dobře fungoval. Poctivě trénují na soutěže, vychovávají budoucí hasičskou mládež, podílí se na společenském životě obce a věnují nespočet volného času brigádám, kdy si zvelebují hasičskou zbrojnicí, opravují techniku a v neposlední řadě dělají prospěšné práce pro obec, jako například úklid obce, sběr

starého železa atd. Je také nepsanou tradicí, že pokud zemře člen sboru, ostatní členové se v uniformách účastní pohřbu, aby vzdali hold svému zemřelému bratru či sestře.

I proto se i v dnešní době na hasiče pohlíží s úctou a uznáním. A tak by to mělo být i v budoucnu.

4 Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezka

Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska (SH ČMS) je pokračovatelem organizací hasičstva, které dříve působily na území Čech, Moravy a Slezska a právním nástupcem Svazu požární ochrany ČSFR na území České republiky.

Jako SH ČMS vzniklo dne 9. dubna 1991, registrací ve smyslu ustanovení § 6 zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, jako projev vůle tisíců hasičů v souladu s právem svobodně se sdružovat.

Cílem činnosti SH ČMS je spolupůsobit při vytváření podmínek k účinné ochraně života a zdraví občanů a majetku před požáry a při poskytování pomoci při živelných pohromách a jiných událostech, při nichž je v nebezpečí život, zdraví nebo majetek.

K 31. prosinci 2009 bylo v SH ČMS evidováno 341 848 členů. Včetně 45 235 dětí a mládeže ve věku 6 – 18 let. SH ČMS mělo v roce 2009 7 903 sborů dobrovolných hasičů (SDH), 77 okresních sdružení hasičů (OSH), 14 krajských sdružení hasičů (KSH). V čele SH ČMS stojí starosta a šest náměstků. Významná rozhodnutí jsou přijímána a schvalována výkonným výborem a shromážděním starostů OSH. V čele KSH stojí starostové. Významná rozhodnutí jsou přijímána a schvalována výkonným výborem KSH a shromážděním představitelů OSH. V čele OSH stojí starostové. Významná rozhodnutí jsou přijímána výkonnými výbory OSH a schvalována shromážděními představitelů SDH. V čele SDH stojí starostové. Významná rozhodnutí jsou přijímána a schvalována výbory SDH. Vrcholná rozhodnutí jsou přijímána valnou hromadou SDH. Činnost SH ČMS zajišťuje Kancelář SH ČMS. Zařízení SH ČMS jsou Ústřední hasičská škola Jánské Koupele a Ústřední hasičská škola Bílé Poličany a Centrum hasičského hnutí Přibyslav.

Členové SH ČMS jsou zařazováni do jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí a jednotek sborů dobrovolných hasičů podniků, které jsou nedílnou součástí integrovaného záchranného systému České republiky. K 31. prosinci 2009 v nich bylo evidováno 74 205 členů.

Sbory dobrovolných hasičů v Čechách zastřešuje Česká hasičská jednota, sbory na Moravě včetně moravského Slezska Moravská hasičská jednota. Avšak není dáno, že sbor musí být zaregistrován ať už v České či Moravské hasičské jednotě. Tato sdružení jsou samostatná, ačkoli hasiči z těchto sdružení i jejich činnost se nijak neliší od hasičů ze Sdružení hasičů ČMS. (<http://www.shcms.cz>)

5 Lubno

5.1 Obec

Obec Lubno se nachází v Královéhradeckém kraji, cca 17 km od krajského města, směrem na Nový Bydžov, přibližně 1km před městem Nechanice. Krajinu tvoří velké množství luk, polí a lesů. Nad Lubnem se nachází Jehlický vrch zvaný „Jehličák“, který je se svojí nadmořskou výškou 302,4 m nejvyšším bodem v okolí. Oblast úrodné polabské roviny byla hustě osídlena již v dávných dobách. Svědčí o tom řada památek, které dokazují souvislé osídlení a život již pravěkého obyvatelstva. Královéhradecko bylo od mladší doby kamenné až do současnosti nepřetržitě osídleno různými kmeny. To platí i pro oblast Nechanicka, kudy protéká řeka Bystřice. (Pražák, 2003)

Vzhledem k nedostatečné železniční síti není v oblasti dostatečně rozvinutý průmysl. Jedná se spíše o zemědělskou oblast, kde se hojně pěstovala cukrová řepa. Průmysl se zde proto zaměřoval především na zpracování zemědělských surovin.

V okolí Lubna se nacházejí pomníky vojáků padlých ve válce v roce 1866. Mnohem významnější turistickou památkou je však zámek Hrádek u Nechanic, který si zde nechal vybudovat významný rod Harrachů poté, co vyhořelo jejich sídlo v Sadové.

Původ názvu obce není přesně znám. Předpokládá se, že je odvozen od názvu slovanského kmene Lubů. Další možností pro výklad názvu je, že osada se nacházela v líbivé krajině, nebo že zde žila líbivá děvčata a lidé se tu měli rádi, lubili se. (Pamětní kniha obce Lubna, s. 4-5)

Historie obce je úzce spjata s historií města Nechanice, neboť se nachází v těsné blízkosti a v současné době je Lubno jednou z místních částí.

První písemná zmínka o obci je z roku 1401. V obecní kronice jsou zápisky o významných osobnostech z Lubna již od 15. století. K roku 1457 je tu zmínka o Václavu Homolé z Lubna, který byl poručníkem Alžběty, dcery Mareše z Nechanic. Významným rodem v oblasti Nechanic byl rod Pecingarů z Bydžína, o kterém je v kronice zápis spadající do 16. století. Po smrti otce, Mikuláše Pecingara, bylo území kolem nechanické tvrze rozděleno mezi jeho tři syny. Jedna část Lubna připadla synu

Fridrichovi a druhá část Vilémovi. Během švédských válek roku 1621 byla obec Lubno kromě 4 chalupníků a 1 sedláka úplně vypálená a popleněná. Hrabě Jan Arnošt Antonín Schafgotsch zde dal v roce 1664 vystavět nový panský dvůr. Obnova zarostlých a zpustošených polí probíhala v letech 1664- 1690. V roce 1830 byl zbylý špýchar zbořen a dle pamětníků se materiál ze špýcharu vozil na stavbu zámku Hrádku. Roku 1832 koupil sadovské panství, do kterého patřily Nechanice a okolí, hrabě Harrach. V roce 1865 byl v Lubně zvolen prvním starostou Jan Berger, mlynář. V roce 1871 byl novým starostou zvolen Josef Etrych. Dalším starostou byl v roce 1876 zvolen Karel Novák. Obyvatelé Lubna mezi sebou také vybrali peníze na vyhořelé Národní divadlo.

V letech 1850- 1964 bylo Lubno samostatnou obcí, od 14.6.1964 je jednou ze sedmi místní částí Nechanic, společně s Tůní, Starými Nechanicemi, Suchou, Komárovem, Nerošovem a Sobětuší. (Pamětní kniha obce Lubna)

V Pamětní knize obce Lubna se objevují i poznámky týkající se běžného života v obci. Například v roce 1886 byl v obci velký požár, při kterém shořela 4 stavení. V téže roce byl zrušen hostinec Josefa Etrycha a zřízen hostinec Antonína Haka. V roce 1887 se v hostinci u Haka konalo 10 tanečních zábav.

V roce 1911 byl kousek za Lubnem směrem na Popovice postaven první hřbitov. Na stavbě se finančně podílela i obec Sobětuš, takže jsou tu pohřbíváni i obyvatelé Sobětuše.

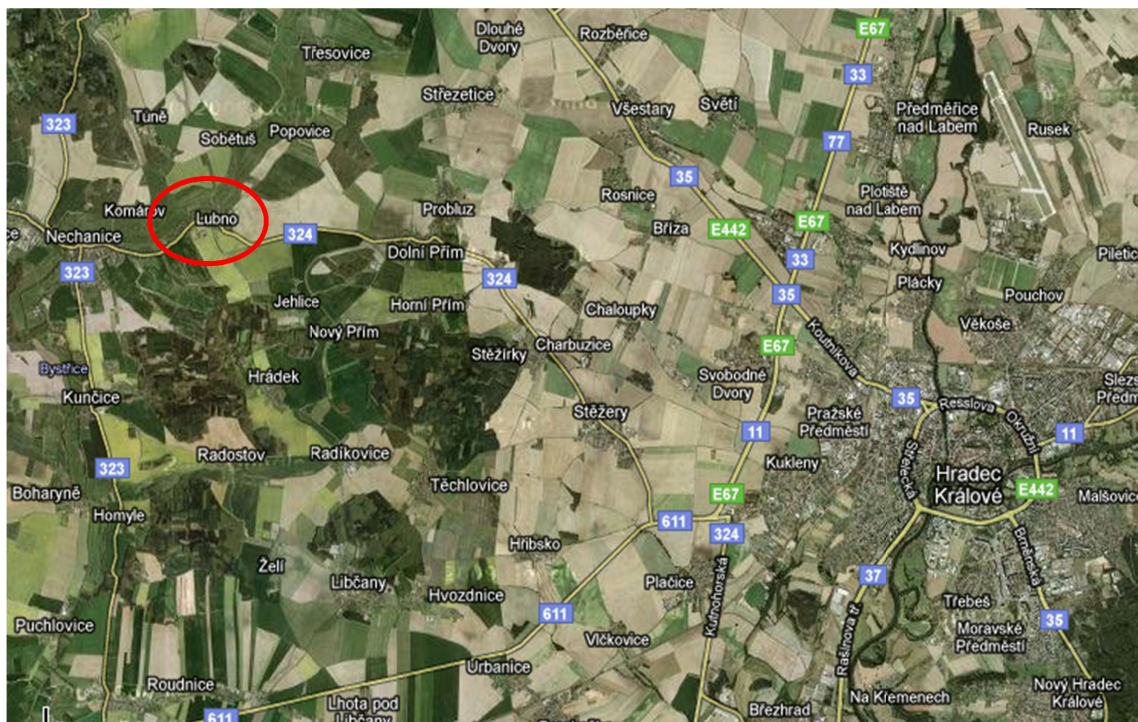
V průběhu první světové války bylo 70 mužů odvedeno a povoláno na frontu. Někteří muži se po válce vrátili domů, několik z nich jako invalidé. Avšak 7 z nich válečné boje nepřežilo. Někteří padli v Rusku, jiní v Itálii nebo ve Francii. Jeden muž zemřel v Čechách na následky válečných útrap.

Po vypuknutí války byl v Lubně postaven první transformátor. O rok později byl elektrický proud zaveden do mlýna Justýna Bergera. V roce 1927 byla elektrifikace rozšířena po celé obci a bylo zřízeno osvětlení obce.

Od první světové války jsou v Pamětní knize obce Lubna zapsány spíše politické a především hospodářské události v obci, jako je záznam o počasí, úrodě a počtu kusů

dobytka v místním JZD. Posledním zápisem v knize je poznámka o stavu dobytka z roku 1960. Tudíž to nejsou důležité poznámky pro moji práci.

V současné době bydlí v obci 183 stálých obyvatel, včetně dětí do 15 let.

Obrázek 1 Poloha Lubna

5.2 Historie a současná činnost SDH Lubno

Stanovy SDH Lubno byly schváleny 12.7.1897. Ustavující valná hromada se konala 8. ledna 1898 a účastnil se jí také župní jednatel pan Bohumil Vančura z Nechanic. Avšak už v roce 1867 byla pro obec pořízena první přenosná stříkačka a v roce 1897 byla zakoupena nová čtyřkolová stříkačka od firmy Smejkal za 770 zlatých. Nová motorová stříkačka byla pro sbor pořízena v roce 1946 za 25000Kč a zároveň bylo za 10000Kč nakoupeno 100 metrů hadic. Motorová stříkačka byla dodána Škodovými závody v Hradci Králové, vyrobená byla firmou Smejkal Slatiňany. (Pamětní kniha obce Lubna)

V Pamětní knize obce Lubna se také můžeme dočíst o jednotlivých požárech v obci. Vždy je uveden rok požáru a také zasažený objekt a jméno majitele.

Dobrovolní hasiči byli opravdu významnými nositeli společenského života. Jak se můžeme dočíst v Pamětní knize obce Lubna, v roce 1906 bylo na schůzi hasičů odsouhlaseno, že sbor nacvičí divadelní hru Podskalák. Představení bylo odehráno v hostinci p. Josefa Rybáře 16. dubna 1906. Toto představení mělo u obyvatelstva veliký úspěch a dlouho se na něj vzpomínalo. Pro veliký úspěch bylo sehráno ještě několik divadelních představení v podání sboru dobrovolných hasičů a několika ochotníků z obce.

V květnu 1929 projížděl obcí prezident T.G.Masaryk. Pro obyvatele to byla veliká událost, v Pamětní knize obce Lubna je uvedeno, že to byl přímo svátek. Slavnostního přivítání se zúčastnilo obecní zastupitelstvo, ale také běžní občané a samozřejmě i sbor dobrovolných hasičů. (Pamětní kniha obce Lubna)

Během válek a období vlády komunistické strany byla činnost sboru výrazně omezena. V roce 2009 bylo téměř po 27 letech znovu založeno družstvo žen a v srpnu 2010 také poprvé v historii sboru založeno družstvo dětí. Bohužel máme pouze 7 dětí, což je minimální počet potřebný k tomu, abychom se mohli účastnit soutěží v požárním útoku. Rodiče 5 dětí jsou aktivními členy dobrovolného hasičského sboru v Lubně. Tudíž i zde lze vyzorovat jistou rodinnou tradici.

V současné době tvoří členskou základnu 48 členů, z toho je 27 mužů, 13 žen a 8 mladých hasičů (do 18 let). Hlavními aktivitami sboru je příprava družstva mužů, žen a dětí na soutěže v požárním útoku, výchova mládeže a také pořádání společenských akcí v obci. Jak uvádí převážná většina respondentů, tyto akce jsou pro obyvatele velice přínosné, protože poskytují možnost setkat se s přáteli a příjemně se pobavit. Obyvatelé Lubna jsou o plánovaných společenských akcích informováni prostřednictvím pozvánek, které jsou jim členy sboru rozdávány do poštovních schránek nebo prostřednictvím e-mailů. Všechny společenské akce se konají v klubovně hasičské zbrojnice a v jejím přilehlém okolí. Samozřejmě vždy záleží na počasí a potřebném prostoru. Soutěž O pohár starosty SDH Lubno se koná na louce vedle obchodu, který sousedí s hasičskou zbrojnicí, kde jsou toalety a další potřebné zázemí.

Musím také zmínit, že členy sboru dobrovolných hasičů nejsou pouze lidé z Lubna, ale například z Hradce Králové, Dohalic a 2 členové jsou z Nechanic. Všichni tyto lidé však mají k Lubnu hluboký vztah. Někteří zde žili a pak se odstěhovali, ostatní jsou jinak spřízněni s Lubnem. Tudíž se společenských akcí často účastní i jejich děti. Jedná se především o členy sboru a jejich rodiny bydlící v Nechanicích.

Všechny akce, které dobrovolní hasiči ze sboru pořádají, jsou nějak tematicky zaměřené. Mezi tyto akce můžu zařadit například Večerníčkovou party, což byl vlastně takový karneval pro dospělé, nebo akci pořádanou 6. března 2010 s jednoduchým názvem- MDŽ. Tato akce měla u místních obyvatel veliký úspěch. Nejen, že se jí zúčastnilo mnoho obyvatel, ale všichni přišli v dobovém oblečení a někteří dokonce přinesli předměty z dob socialismu. A samozřejmě nechyběly rudé karafiáty pro naše soudružky. V březnu 2011 jsme tuto akci nepořádali, ale plánujeme jí opět na příští rok.

Pro lepší přehlednost uvedu pravidelně organizované společenské akce dle jejich konání postupně během celého roku.

V měsíci lednu se pravidelně koná výroční schůze sboru. Této schůze se účastní většina členů sboru a také pozvaní hosté ze sborů z přilehlého okolí. Starosta sboru, velitel a referenti družstva mužů, žen i dětí zde přečtou krátkou zprávu o úspěších dosažených na soutěžích a také stručný přehled o činnosti sboru za uplynulý rok.

Na přelomu měsíce února a března se koná již tradiční pyžamový ples pro dospělé a také karneval pro děti. Na karnevalu je pro děti připraven program v podobě různých soutěží a nechybí samozřejmě odměny za jejich splnění. Pro dospělé se většinou podaří zajistit drobné dárky do tomboly.

Duben přináší klasickou zábavu, která je na území České republiky velice tradiční. Jedná se o pálení čarodějnic neboli Filipojakubskou noc. Jde o velmi starý a dodnes živý lidový zvyk a zvláštní svátek. Tuto noc se lidé schází u zapálených ohňů a slaví příchod jara. Na některých místech se staví májka. V Lubně se lidé schází již odpoledne, kdy je pro děti připraven program plný soutěží a her. Když se začne stmívat, zapálí se oheň a lidé si mohou opéct párky.

Další již tradiční událostí, kterou zajišťují dobrovolní hasiči ve spolupráci s Komisí místního řízení je pořádání dětského dne. Pro děti jsou připravená stanoviště se soutěžemi, hraje se vybíjená, do které se často zapojují i dospělí, a samozřejmě nechybí ani občerstvení pro děti i dospělé.

Na začátku prázdnin je pro děti i dospělé připraveno Přivítání prázdnin. Je to obdobná akce jako dětský den. Během prázdnin se vždy koná cyklovýlet, kterého se opět účastní také rodiny s dětmi. Trasa výletu není nijak náročná a během cesty se dělají přestávky, aby i nejmenší cyklisté měli dostatek sil dojet až do cíle výletu. Například vloni jsme jeli do nedaleké vesnice Boharyně, kde se nachází statek s koňmi. Další společenskou událostí v tomto období je pouť a posvícení. Některé ženy z Lubna upečou posvícenské koláče a další buchty nebo i slané pečivo a všichni se opět sejdem v klubovně hasičské zbrojnice. V případě hezkého počasí se sedí před zbrojnicí. Lidé se mezi sebou baví, děti běhají na louce za zbrojnicí a hrají různé hry, hoduje se a večer se tancuje.

Na konci srpna se koná rozloučení s prázdninami, což je opět velice oblíbená akce, i když je koncipována stejně jako dětský den nebo Přivítání prázdnin.

První víkend v září žije celá obec hasičskou soutěží O pohár starosty SDH Lubno. Tato soutěž je u obyvatel také velice oblíbená a i ti, kteří nejsou členy hasičského sboru, pomáhají s přípravami a zapojují se do organizování. Jako členka družstva žen musím přiznat, že je velice znát, když soutěžíme „na domácí půdě“. Je velice příjemné slyšet skandovat naše fanoušky, kterých na této soutěži bývá opravdu hodně. Mnozí lidé z obce zůstávají na louce, kde se soutěž koná, až do pozdních večerních hodin a baví se. Někteří z nich nám opět pomáhají uklidit a složit stany a altánky, ve kterých je občerstvení a hudba a také je v nich zázemí organizátorů.

V roce 2010 se na svátek Svatého Václava konala historicky první obecní zabijačka. Opět byli jejími pořadateli dobrovolní hasiči. Již od brzkých ranních hodin se vše připravovalo. Naštěstí je jeden ze členů sboru vyučený řezník, tudíž profesionální zabijačka mohla začít bez problémů. Když bylo maso naporcované a všechny zabijačkové pochoutky připravené, začali chodit lidé z Lubna a kupovali si. Někteří jen

na ochutnávku, jiní si kupovali i větší porce masa domů. Atmosféra byla opravdu přátelská, i když bylo trochu chladno. V roce 2011 chtějí dobrovolní hasiči tuto úspěšnou akci zopakovat. Dovolím si tedy tvrdit, že byl díky hasičům položen základní kámen další tradici.

Přibližně v půlce listopadu, při vhodném počasí, se pořádá dětmi velice oblíbená drakiáda. Každý chce mít nejhezčího a nejlépe létajícího draka a proto tu můžeme spatřit opravdu pestrou přehlídku draků. Už dávno neplatí, že drak musí být jen z papíru.

V době adventu je již několik let organizováno rozsvícení vánočního stromečku v těsné blízkosti hasičské zbrojnice. Zpívají se koledy a připraveno je i menší občerstvení v podobě teplých nápojů a drobných sladkostí pro děti.

Členové sboru také každoročně organizují a osobně realizují mikulášskou nadílku pro všechny děti z obce. V maskách čertů, Mikuláše a andělů obcházejí domy a nadělují dětem balíčky se sladkou odměnou, nakoupené z financí věnovaných městem Nechanice.

A na závěr roku je opět v hasičské klubovně pro všechny, kteří chtějí oslavit příchod nového roku se sousedy a přáteli z vesnice, uspořádán Silvestr. Vzhledem k omezené kapacitě míst v klubovně, je nutné se včas přihlásit a zaplatit stanovenou částku peněz. Každý z hostů má v ceně porci guláše, přípitek, pivo nebo víno a drobné občerstvení v podobě arašídů, tyčinek nebo chipsů. O půlnoci se všichni lidé shromáždí před klubovnou, kde pozorují ohňostroj a přejí si navzájem jen to nejlepší do nového roku. Tato společenská akce je už také mezi obyvateli Lubna považována za tradiční a už od listopadu se někteří lidé přihlašují, aby si včas zajistili místo.

Některé společenské akce se konají každoročně, tudíž je můžeme označit za již tradiční události. Patří mezi ně určitě pyžamový ples, pálení čarodějnic, posvícení, pouť nebo třeba dětský karneval, dětský den nebo drakiáda, Silvestr.

Jiné společenské akce jsou pořádány pouze jednou, nebo nejsou organizovány každoročně, ale s přestávkou několika let. Mezi takové akce bych určitě zařadila MDŽ, Štrúdl-party nebo již výše zmíněnou Večerníčkovou party.

Je důležité také zmínit, že společenských akcí v Lubně se neúčastní pouze místní obyvatelé, ale také přátelé „Luběňáků“ z Nechanic, Hradce Králové a jiných blízkých obcí. Dětského karnevalu se účastní například vnoučata obyvatel Lubna.

V přílohách uvádím seznam vybraných akcí, které SDH Lubno pořádalo a také pozvánky na tyto akce. Dále je v přílohách přehled soutěží, kterých jsme se zúčastnili v několika posledních letech. V přílohách samozřejmě nechybí fotografie z mého soukromého archivu.

6 Nechanice

6.1 Město Nechanice

První písemnou zmínkou o Nechanicích je zápis z roku 1228. Toho roku český král Václav I. předal klášteru litomyšlskému část pokut za spásu duše svého bratra Vladislava, což stvrdil listinou ověřenou svědky, mezi nimiž vystupuje i Petr z Nechanic, který byl předkem pánů z Rožmberka. V té době byly Nechanice, dosud trhovná ves, povýšeny na městečko a dostaly svůj znak, a to červenou pětilistou růží se zlatým pupencem uprostřed a se zelenými lupeny ve stříbrném štítě.

V průběhu věků měnily Nechanice své pány. Mezi jejich majiteli se uvádí také český král Jan Lucemburský, Albrecht z Kolovrat, jeho nevlastní syn Jan z Valdštejna, v 16. století Pecingarové z Bydžína, v 17. století to byl hraběcí rod Schafgotschů. Posledním držitelem Nechanic se stala hraběcí rodina Harrachů, která si po požáru panství v Sadové r. 1844 zvolila za své centrum panství Nechanice, neboť ve vzdálenosti pouhých 3 km vyrůstalo jejich nové rodinné sídlo – Zámek Hrádek.

Na základě zemského zákona č. 27 z roku 1864 došlo v roce 1865 k ustavení správního okresu Nechanického o rozloze 186 km čtverečních, s působností pro 42 obcí a 17 osad. Svoji činnost ukončil tento správní okres v roce 1928.

Nechanice byly přímo zasaženy prusko-rakouskou válkou v červenci roku 1866. Prožité válečné útrapy a sídlo správního okresu napomohly příznivému vyřízení žádosti starosty Antonína Čerycha a obecního zastupitelstva o přiznání statutu města a v červenci roku 1867 byly Nechanice povýšeny na město. Tento statut si udržely do roku 1949, kdy jim byl odebrán v návaznosti na vykonstruovanou aféru Selské jízdy z července 1947. K navrácení statutu města došlo rozhodnutím předsednictva ČNR ze dne 20. března 1992. (<http://nechanice.cz/>)

V současné době funguje v Nechanicích několik zájmových spolků. Vedle sboru dobrovolných hasičů je to například Sokol Nechanice, který se zaměřuje především na volejbal. Dále tu existuje Mateřské centrum Nechanice. Toto sdružení se významně podílí na pořádání společenských a kulturních akcí ve městě, především jsou to akce pro

děti a rodiny s dětmi. Dalším spolkem jsou včelaři a myslivci. Tyto dva spolky pořádají specificky zaměřené akce pro své členy.

Nejvýznamnějším pořadatelem společenských akcí v Nechanicích je Odbor kultury městského úřadu. Odbor kultury každoročně pořádá městský ples, kterého se pravidelně účastní mnoho lidí z okolních obcí. Dále pořádá městský karneval pro dospělé i pro děti, pálení čarodějnic ve spolupráci s JSDH Nechanice, nebo třeba dětský den. Během roku se také v kulturním domě koná několik výstav a besed a mnoho dalších akcí, na jejichž organizaci se Odbor kultury podílí.

Jak je tedy patrné, vzhledem k velikému počtu zájmových spolků a sdružení v Nechanicích, sbor dobrovolných hasičů nemá na pořádání společenských akcí v obci tak veliký podíl, jako je tomu v případě Lubna. Navíc sbor nedisponuje klubovnou, jako je tomu právě v Lubně, tudíž organizace společenských akcí je částečně znemožněna právě chybějícím objektem, ve kterém by se mohly pořádat i v případě nepříznivého počasí.

6.2 SDH Nechanice

Počátky hasičství se v Nechanicích datují do roku 1867, kdy byl založen „Sokol“ nechanický, který do svého působení pojal i hasičskou myšlenku. V roce 1874 se přeměnil v jednotu hasičskou a jako takový působil až do roku 1878. Roku 1878 se hasičský sbor opět přeměnil v jednotu sokolskou pod názvem „Tělocvičná a hasičská jednota „Sokol“ v Nechanicích“, která do svých úkolů přijala hasičství za jeden z prvních. V tomto složení trval „Sokol“ nechanický až do roku 1900, kdy omezil svoji činnost pouze na úkoly přikázané sokolstvu. (Pražák, 2003)

Město Nechanice, které na svůj nemalý náklad pořídilo hasičské nářadí a náčiní, vydržovalo v letech 1900 až 1905 dobrovolný, avšak naprosto neorganizovaný hasičský sbor, což vedlo stále k mnohým nepříjemnostem. Kvůli přetrvávajícím organizačním zmatkům byl v roce 1905 založen sbor dobrovolných hasičů Nechanice. (Pražák, Zpravodaj č.1, 2005)

V současné době funguje v Nechanicích sbor dobrovolných hasičů a zároveň jednotka SDH Nechanice (JSDH), která je zařazena do kategorie JPO II/1, ve které slouží 12 členů rozdělených do tří družstev. Ta se střídají v držení pohotovostí. Členové družstev jsou zaměstnanci města a jsou vždy v případě potřeby připraveni zasáhnout u dopravní nehody, požáru nebo jiné události, při které jsou potřeba.

Jak jsem se dozvěděla během terénního výzkumu, dobrovolní hasiči z Nechanic pořádají během roku několik akcí, ale tyto společenské události jsou pořádány především pro členy SDH Nechanice a jejich rodinné příslušníky. Jedná se například o narozeninové oslavy. Tyto akce jsou pro členy sboru přínosné, neboť se zde utužují dobré vztahy a přátelství.

7 Svatý Florián

Sv. Florián je lidový světec a patron hasičů a kominíků. Mnohé legendy o Floriánově životě mají historicky reálné jádro. Je spojeno se šířením křesťanství až po nejzazší hranice římské říše.

Obrázek 2 Sv. Florián

Datum narození Floriána (Florianus) se nepodařilo zjistit. Byl pokřtěn a vychován křesťansky. Po několika letech služby důstojníka u vojska se stal šéfem kancléře císařského místodržícího v Horním Rakousku. Aquilinus dal příkaz svému nejbližšímu spolupracovníku Floriánovi, aby ze státních úřadů propustil všechny křesťany. Florián to nechtěl udělat, vystoupil z jeho služeb a žil pak v Ceti (dnešní St. Polten). Na počátku 4. století velel posádkám některých římských vojenských stanic na tzv. římském limitu, opevněné hranici římské říše ve střední Evropě, táhnoucí se podél řeky Dunaje.

Když se doslechl, že v celé provincii jsou jeho souvěrci zatýkáni a žalářováni (v Noriku bylo té době zatčeno 40 křesťanů), rozhodl se, že se vydá za nimi, aby je povzbudil. Údajně dokonce osnoval jejich tajné osvobození. Vypravil se do vladařova sídelního města Lauriaka na soutoku řeky Emže s Dunajem. Při pokusu dostat se do žaláře byl však zatčen a předveden před místodržícího Akvilina, svého přímého představeného. Nejprve jej místodržící sesadil z funkce a vyšetřující soudce jej pak

nechal krutým způsobem mučit. Florián odolával přemlouvání i výhrůzkám a nezlomilo ho ani mučení.

Když Florián odmítl obětovat Bohu a ani nebyl ochoten odpřísáhnout zapření víry, byl jako křesťan odsouzen císařským správcem ke smrti utopením. Soud nevezal ohledy na jeho zásluhy v armádě, ani jeho bezúhonný život a vydal ho do rukou katů, kteří mu přivázali na krk mlýnský kámen a nechali ho svrhnout z mostu do řeky. Byl to tehdejší obvyklý způsob poprav.

S mlýnským kamenem na krku stál prý dlouho na mostě přes řeku Emži (Enns) u římské pevnosti Laureacum (Lorch). Legionáři odmítali vykonat rozsudek, svrhnout velitele do řeky. Nakonec přiběhl jakýsi cizí člověk, surově do odsouzence vrazil a shodil ho z mostu.

Legenda říká, že Floriánovo mrtvé tělo bylo vyplaveno na skalku a tam ho hlídal orel, aby ho nemohli pohané zhanobit. Tam ho našla a na svém statku pohřbila odvážná křesťanská vdova Valerie z Lince, dnes zde stojí město St. Florian. Jiná historická zmínka praví, že vdova Valerie objevila tělo mrtvého a nechala ho pohřbit na tajném hřbitově křesťanů. Je to bukový les v blízkosti dnešního Marck St. Florian. Pro svou mučednickou smrt byl pak prohlášen za svatého. Již v šestém století vznikl v Lorchu klášter s kostelem St. Florian.

Kde se dnes ostatky sv. Floriána nacházejí, není objasněno. Nejpravděpodobněji je to katedrála v Krakově. Kostel sv. Floriána v Krakově spravoval v letech 1949 až 1951 vikář Karol Wojtyła, zesnulý papež Jan Pavel II. V obrazové publikaci Starý Kraków (1991) byl nalezen obraz interiéru tamního kostela sv. Floriána s poznámkou o tom, že tento světec je prvním patronem města a jeho ostatky že byly převezeny do Polska v roce 1184. Kult sv. Floriána v Polsku je silný a je svázán s velkým požárem Krakova v roce 1528, kdy navzdory ničivému živlu zůstal ochráněn kostel na Kleparzu, ve kterém se nacházely relikvie sv. Floriána.

V Římě svätce uctívali jako ochránce před represemi, které v té době ztrácely na intenzitě. Deska v kryptě kláštera říká, že Floriánovy ostatky byly nalezeny v 11. století a rozděleny, část z nich byla přenesena do Říma, část do Krakova a za císaře Karla IV.

byla z Polska malá část relikvií převezena do chrámu sv. Víta v Praze. Relikviář má však rovněž katedrálu v Olomouci, kostely na Kladně, v Jaroměři, v Havlíčkově Brodě a jinde. Maličké kousky Floriánových ostatků měli chránit města před ničivými požáry.

Ve středověku se sv. Florián v lidovém podání stal ochráncem před velkou vodou i před suchem, při neúrodě polí, proti bouři a nebezpečí ohně (pro svou smrt ve vodě). Některá literatura uvádí, že jako malý chlapec zachránil svou modlitbou hořící dům (nebo podle jiné legendy uhasil v kritické chvíli hořící dům jediným vědrem vody a zabránil tak velkému neštěstí).

Známější legenda se váže k uhlíři, který upadl do hořícího, větrem odkrytého milíře a vyzývavě světce byl přimluvou zachráněn, což dalo podnět k novému uctívání Floriána jako patrona proti ohni. Mimo hasičů je také patronem zedníků, kominíků, sládků, bednářů, hrnčířů, kovářů, mydlářů a všech kdo pracují s ohněm; je vzýván při spáleninách.

Florián je v počeštěné podobě Květoslav nebo Květoš. Základem jména je latinské Florianus, které vychází ze slova florere – kvést.

Je patronem Horního Rakouska, Bologně, Krakova a celého Polska. Jsou mu zasvěceny kostely v Linci, Weihenflorianu na Innu, Zieselmauru u Vídně a Strassagu u Štýrského Hradce, u nás např. chrám v Kladně postavený v letech 1746 - 1748 slavným Kiliánem Ignácem Dienzenhoferem ve stylu vrcholného baroka, Bzenec (zaniklá kaple), kostel Kostelany, Moravský Krumlov, Příbram na Moravě, kaple v Tetčicích, ve Veleboři, kostel v Oskavě v Radouni u Štětí a jinde. Málo je známo, že v Žatci se dnešní náměstí 5. května až do začátku 2. světové války jmenovalo Floriánské - podle své hlavní dominanty, barokního sloupu sv. Floriána z let 1742 až 1746.

Zobrazován bývá jako voják (od doby renesance většinou římský, ale dříve i ve středověkém brnění), často s kopím nebo korouhví v ruce, se džberem (putnou), z něhož vylévá vodu a hasí hořící dům (hrad). Toto zobrazení je naprosto typické. Jen ve zcela rané době byl někdy znázorňován jako stařec, např. na fresce ze 12. století v klášteře Nonnberg v Salcburku. Asi od 13. století je Floriána vidět už jen jako mladého muže.

Někdy se na výtvarných projevech jako atribut objevuje také mlýnský kámen, který poukazuje na jeho mučednictví i orel, který hlídal podle legendy Floriánovo mrtvé tělo, se dostával do uměleckého ztvárnění světce. Tyto motivy jsou především vidět v klášteře sv. Floriána u Lince. Floriánků je mnoho i mezi lidovými řezbami a obrázky, světec lijící vodu zdobil české sklo a lidovou keramiku. Dále jsou známy i obrazy jeho mučení a smrti.

Ve výtvarném umění se nejvýrazněji uplatňuje v tzv. výklenkové plastice. Sošky světců se umísťovaly ve výklencích domovních štítů, výjezdů a vrat, kde zastávaly funkci ochránce domu před nežádoucími osobami. Nejčastěji mezi svatými se objevují sv. Florián a sv. Jan Nepomucký, jako ochránci před ohněm a vodou. Ve světnicích stávaly na prádelnicích spolu s nejvzácnějšími rodinnými památkami. Bývaly omalovány olejovými barvami.

Rozkvět popisovaných plastik spadá do let 1700 - 1880. V českých zemích se uctívali světci ve spojitosti s ochranou před ohněm: sv. Vavřinec, sv. Háta, Panna Marie Hromnická, sv. Jan Burian, sv. Donát ad.

Po vzniku habsburské monarchie pronikl k nám kult sv. Floriána, který se stal patronem zedníků, kominíků, ochránce měst. V polovině 19. století po pádu Bachova absolutismu, kdy začaly vznikat sbory dobrovolných hasičů, přijaly stejně jako hasiči rakouští svého patrona sv. Floriána.

S ohledem na pozdější vstup do českých zemí nemá zde tolik kostelů jemu zasvěcených, ale je zde velké množství kapliček, božích muk, postranních oltářů v kostelech, kapliček, samostatných soch v obcích i jejich okolí.

Sv. Florián se objevuje ve štítových výklencích domů na venkově i v městech, na obrázcích malovaných na skle, na zvláštních několikaokých skleničkách zvaných prysky. Na počest sv. Floriána jsou skládány slavnostní mše, velká řada poutních písní, v neposlední řadě i v písních ponocných a v písních kramářských. Se jménem světce jsou spojovány soutěže, pochopitelně se objevuje na hasičských praporech a v další hasičské symbolice jako odznaky sborů, v názvosloví soutěží, jako součást trvalé

výzdoby shromažďovacích místností. Symbolika sv. Floriána pronikla celým životem a prací českých hasičů.

Řád sv. Floriána je jedním z nejvyšších vyznamenání a uděluje se členům a organizačním jednotkám SH ČMS za mimořádné výsledky. K udělení řádu sv. Floriána může dojít až po udělení medaile "Za mimořádné zásluhy". Řád sv. Floriána je výběrové vyznamenání udělované výkonným výborem sdružení na návrh okresního sdružení. K řádu náleží diplom a stuha. Řád má tvar rovnoramenného osmihrotového kříže v pozlaceném provedení. Vnitřní kruh je červený a na něm je položen medailon s hlavou sv. Floriana se dvěma plameny a opisem: SV. FLORIAN. Rozměry: 70 x 70 mm. (<http://www.stare-herminovy.eu>)

Obrázek 3 Řád sv. Floriána

8 Terénní výzkum

Terénní výzkum je založen na empirickém sběru dat přímo mezi příslušníky studované kultury. Bronislav Kasper Malinowski a A.R.Radcliffe-Brown rozpracovali metodu terénního výzkumu v britské sociální antropologii. Ve spojených státech zavedl terénní výzkum Franz Boas a jeho žáci, kteří zkoumali indiánské kultury na základě dlouhodobých pobytů mezi členy domorodých kmenů. Základem terénního výzkumu se stalo zúčastněné pozorování, tedy přímá účast antropologa na každodenních činnostech lidí, které studuje. (Soukup, 2000, s. 17)

Mezi základní metody sběru dat při terénním výzkumu patří: zúčastněné pozorování, rozhovory s informátory, dotazníky, psychologické testy, obsahové analýzy dokumentů, fotografií, filmů atd.

Výzkum pro svoji diplomovou práci jsem prováděla v obcích na Nechanicku, konkrétně v obci Lubno a Nechanice. Obec Lubno je městskou částí, která spadá pod město Nechanice. Původně jsem plánovala provést výzkum v obcích Lubno a Březová nad Svitavou, protože původním záměrem mé diplomové práce byla částečná komparace současné i minulé činnosti sboru dobrovolných hasičů v obou obcích, které jsou od sebe vzdálené téměř sto kilometrů a každá leží v jiném kraji, ale bohužel se mi z časových a částečně také z osobních důvodů nepovedlo výzkum v Březové nad Svitavou zrealizovat. Ačkoliv již druhým rokem oficiálně bydlím v Březové nad Svitavou, převážnou část svého času trávím právě v Lubně, tudíž v Březové znám pouze pár nejbližších sousedů v ulici a nepovedlo se mi navázat kontakt s dostatečným počtem místních dobrovolných hasičů ani jinými obyvateli Březové, kteří by byli ochotní poskytnout mi potřebné informace. Navíc, obdobně jako v Nechanicích, funguje v Březové několik zájmových spolků. Nejaktivnějším spolkem, co se týká pořádání společenských akcí, je Mateřské centrum Kocourek a samozřejmě Obecní úřad. Jak jsem se dozvěděla z webových stránek města a místního zpravodaje, hasiči většinou pomáhají s organizací akcí jako je například pálení čarodějnic nebo dětský den.

Proto se domnívám, že výsledky výzkumu realizovaného v Březové nad Svitavou by byly hodně podobné výsledkům z Nechanic.

8.1 Koncepční hypotéza

Na základě literatury jsem se dozvěděla o historii sboru dobrovolných hasičů v Lubně (SDH Lubno) a v Nechanicích (SDH Nechanice) a samozřejmě celkově o historii dobrovolných hasičů na Nechanicku a v České republice. Z literatury vyplývá, že ve většině obcí v ČR byl, a někde dosud je, sbor dobrovolných hasičů jediným spolkem v obci, který kromě ochrany osob a majetku také zajišťoval společenský život v obci- např. dětský den, hasičský bál, pálení čarodějnic apod.

V současné době v Lubně vedle sboru dobrovolných hasičů existuje ještě Komise místního řízení, která se také stará o společenský život v obci. Členy komise jsou zvolení lidé z obce, kteří jsou ve většině případů zároveň členy sboru dobrovolných hasičů a v čele komise stojí přímo starosta SDH Lubno. V prosinci roku 2010 byl místními ženami založen Dámský klub. Vzhledem k datu jeho vzniku byla do této doby zorganizována pouze 3 setkání žen z Lubna. Proto v době psaní mé práce nemohu o tomto klubu podat více informací, natož předvídat jeho budoucí fungování a případný přínos pro obec z hlediska společenského života. Zatím mohu jen subjektivně říci, že se mi tento nápad líbí a dalším ženám z obce také, neboť účast na dvou setkáních, kterých jsem se osobně zúčastnila, byla veliká a prozatímní hodnocení je pouze kladné.

V této práci tedy vycházím z hypotézy, že sbor dobrovolných hasičů Lubno je v současné době nejaktivnějším spolkem v obci, který nejčastěji pořádá společenské akce pro místní občany. A naopak sbor dobrovolných hasičů Nechanice není nejvýznamnějším pořadatelem těchto akcí v Nechanicích.

8.2 Cíle výzkumu

Hlavním cílem tohoto výzkumu je zjistit, zda dobrovolní hasiči v Lubně zajišťují nejvíce společenských akcí v obci, a zda by bez jejich existence a aktivity obec nějak společensky žila. Také mě zajímalo, jaký názor mají místní obyvatelé obecně na dobrovolné hasiče a z jakého důvodu jsou nebo naopak nejsou členy místního sboru.

Co se týká dobrovolných hasičů z Nechanic, zajímala jsem se o to, proč nepořádají tolik společenských akcí jako hasiči v Lubně.

Dalším cílem výzkumu je popsat činnost SDH Lubno a SDH Nechanice v minulosti a v současné době. Zde bych chtěla zjistit, jak případné změny v činnosti SDH Lubno a SDH Nechanice vnímají samotní obyvatelé obou obcí.

8.3 Metodologie

8.3.1 Časové rozmezí a fáze výzkumu

Výzkum jsem prováděla s přestávkami od července 2010 až do ledna 2011. V první fázi výzkumu jsem studovala literaturu. Pro tvorbu dotazníků a sestavení otázek pro rozhovory jsem se nejdříve musela seznámit se základními informacemi týkajícími se tématu a zkoumané oblasti. Podařilo se mi získat knihy o historii sboru SDH Lubno i knihu o obci. Dále také knihu, ve které autorka popisuje historii hasičství na Královéhradecku a knihu o historii Nechanic, ve které je také zmínka o hasičích. Na webových stránkách jsem si ještě našla některá vydání Zpravodaje mikroregionu Nechanicko, ve kterém se často objevují články o sborech dobrovolných hasičů z okolí Nechanic. Ve druhé fázi jsem vytvořila dotazníky a rozdala jsem je respondentům v Lubně a v Nechanicích. Také jsem v této fázi výzkumu začala s realizací rozhovorů. Poslední fází výzkumu bylo sesbírání vyplněných dotazníků, přepis rozhovorů a následné vyhodnocení získaných informací. Tato fáze byla časově nejnáročnější, konkrétně nejvíce času mi zabralo přepisování rozhovorů.

8.3.2 Metody sběru dat

Pro sběr antropologických dat jsem využila kvalitativní metody, konkrétně obsahovou analýzu literatury, elektronických zdrojů informací a také dat sebraných při provádění výzkumu. V rámci sbírání dat v terénu jsem zrealizovala polostrukturované rozhovory s obyvateli výše zmíněných obcí, provedla jsem zúčastněné pozorování a rozdala jsem dotazníky.

Vzhledem k tomu, že jsem sama členkou SDH Lubno a v této obci trávím velkou část svého volného času a znám místní obyvatele, nebyl pro mě velký problém domluvit si s nimi schůzku za účelem zrealizování rozhovorů nebo předání a následné sebrání vyplněných dotazníků. V Nechanicích byla situace trochu složitější, neboť zde

neznám tolik obyvatel. Ale i přes tuto překážku se mi podařilo výzkum v Nechanicích zrealizovat, i když ne s tak velkým počtem respondentů jako v obci Lubno. Převážnou část informací jsem získala z literatury, které je o Nechanicích napsáno poměrně velké množství, ale většina knih se zabývá historií Nechanic a okolí z období války v roce 1866, nebo je zaměřena na historii harfenictví či významné osobnosti, které pocházejí z Nechanic, nebo zde delší dobu pobývaly.

Zúčastněné pozorování jsem zvolila proto, že jsem členkou SDH Lubno a tudíž se aktivně účastním organizování veškerých akcí i hasičských soutěží. Mám tedy přehled kolik a jaké akce SDH Lubno pořádalo v uplynulém i letošním roce. Na základě pozorování mohu objektivně říci, že SDH Lubno má nejvýraznější podíl na společenském životě v obci. Komise místního řízení spíše občas pomáhá při organizování různých společenských akcí v obci. Navíc jak jsem uvedla již v Úvodu práce, jejími členy jsou převážně členové hasičského sboru.

Při realizaci rozhovorů jsem se vždy z etického důvodu zeptala dotazované osoby, zda souhlasí s nahráváním a uvedla jsem, že rozhovor bude použit pouze pro potřebu výzkumu do diplomové práce. Nikomu z informátorů nahrávání rozhovoru nevadilo, takže jsem si mohla zaznamenat všechny zajímavé odpovědi.

Před natáčením samotného rozhovoru jsem seznámila respondenta/ respondentku s otázkami, které jsem chtěla položit. Naštěstí jsem se nesečkala s případem, že by někdo odmítl na nějakou z mých otázek odpovědět. Téměř ve všech případech se z částečně předem připraveného rozhovoru stalo velice zajímavé povídání, které občas trochu odbočilo od tématu. Myslím si však, že to bylo spíše přínosné, neboť ze mě i z informátora/ informátorky opadla počáteční nervozita a nastala uvolněná atmosféra a dozvěděla jsem se mnohem více informací. Některé ani nejsou důležité pro moji diplomovou práci, ale spíše jsou pro mě přínosné z hlediska soukromého života a vztahu s daným informátorem/ informátorkou.

Při realizaci rozhovorů jsem se však setkala také s jednou nepříjemnou situací. Během nahrávání jednoho rozhovoru respondentce 4x zazvonil telefon, takže jsem nahrávání a celý rozhovor musela pokaždé přerušit. Pro mě jako výzkumníka to bylo

velice nepříjemné, protože jsem poté začala být trochu nervózní a respondentka byla nesoustředěná. Nakonec jsme rozhovor ani nedokončili, protože musela z rodinných důvodů odjet. Přiznávám, že mě tato zkušenost odradila od toho, abych se jí pokusila znovu kontaktovat a zrealizovat s ní rozhovor dle mých představ a hlavně potřeb diplomové práce.

Z celkového počtu 10 realizovaných rozhovorů jsem jich 7 uskutečnila s obyvateli Lubna a 3 s obyvateli Nechanic. Výše zmíněný nedokončený rozhovor do celkového počtu nepočítám. Jednalo se o rozhovor s respondentkou z Nechanic.

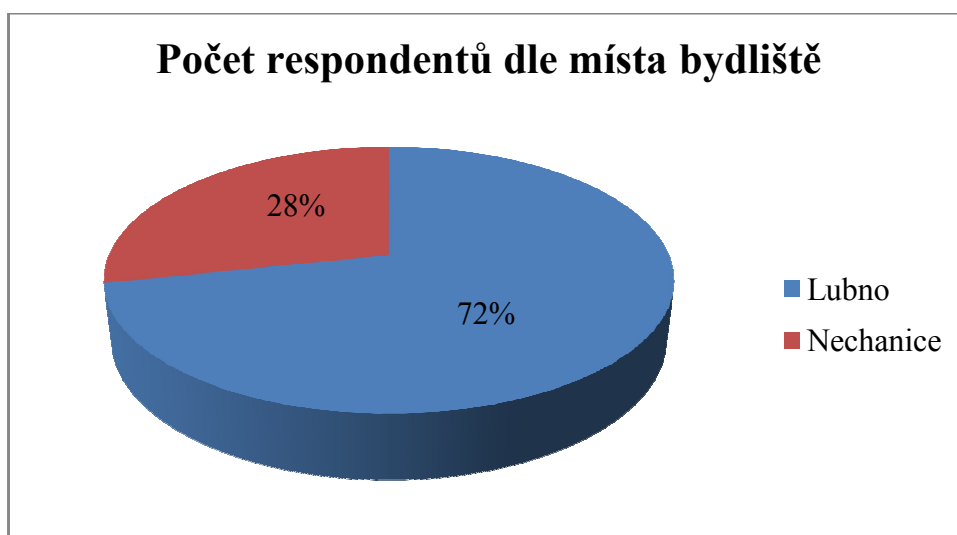
Další metodou, kterou jsem pro výzkum využila, byly dotazníky. Z časových důvodů jsem neměla možnost zrealizovat rozhovory se všemi předem vytipovanými informátory, proto jsem využila dotazníky. Většinu dotazníků jsem respondentům předala osobně v tištěné formě, avšak v rámci ochrany přírody jsem pro distribuci třinácti dotazníků využila elektronickou formu. Tyto dotazníky jsem rozeslala obyvatelům Lubna, převážně členům sboru dobrovolných hasičů, protože na ně mám kontakt v podobě e-mailu. Musím přiznat, že distribuce dotazníků elektronickou poštou je časově mnohem méně náročná, ale trochu mě zklamal počet navracených dotazníků. Bylo jich pouze 7, tedy 53,8%. A také mi chyběl osobní kontakt s informátory. Respondenti v dotazníku nejprve vyplnili údaje o sobě- pohlaví, věk, nejvyšší dosažené vzdělání a současné zaměstnání. V této části dotazníku vybírali z nabídnutých možností, které měli zakroužkovat a v případě elektronické formy dotazníku označit tučně, případně odstranit ostatní možnosti. Poté následovaly samotné otázky. Všechny byly otevřené, aby respondenti měli prostor pro svoji odpověď.

Celkem jsem v Lubně rozdala 32 dotazníků, přičemž se mi jich vrátilo 26 vyplněných. Z dotazníků rozdaných v tištěné podobě se mi jich vrátilo 19 vyplněných, tedy celých 100%. Dle mého názoru je to dáno tím, že mezi mnou a respondenty došlo k osobnímu kontaktu, při kterém byl také stanoven termín, kdy si pro vyplněný dotazník mohu přijít. Toto datum bylo pro obě strany závazné a určitě napomohlo k tak vysoké návratnosti tištěných dotazníků.

V Nechanicích se mi podařilo rozdat pouze 10 dotazníků, ale naštěstí se mi všechny vrátily vyplněné, takže také mohu hovořit o 100% návratnosti. Opět se mi zde osvědčila tištěná forma dotazníku a osobní kontakt s respondenty.

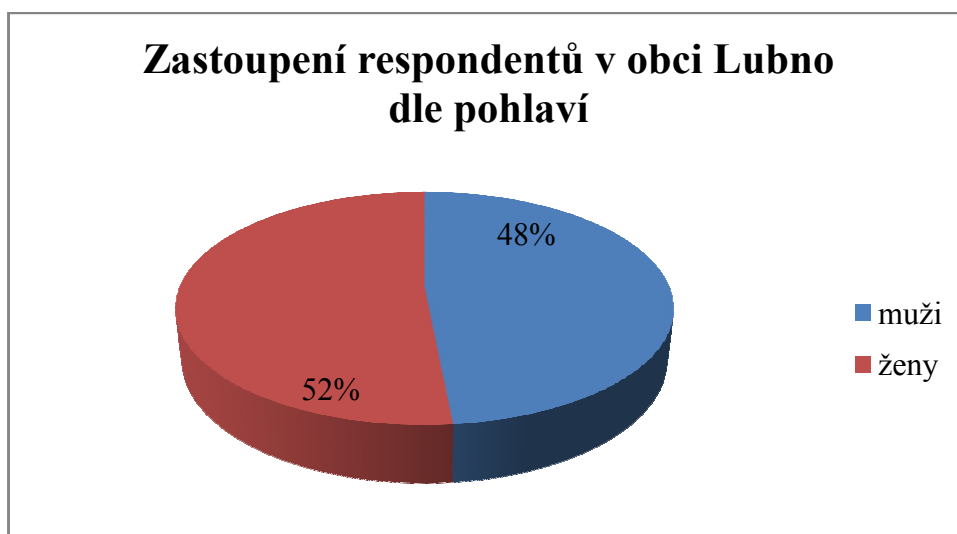
8.3.3 Respondenti

Kritéria pro výběr respondentů nebyla příliš přísná. Potencionální respondent musel splňovat 2 podmínky. První z nich byl věk minimálně 15 let včetně a druhou podmínkou bylo trvalé bydliště v Lubně nebo v Nechanicích. Do terénního výzkumu pro moji diplomovou práci se mi nakonec podařilo získat celkem 46 respondentů. V Lubně to bylo celkem 33 informátorů, to znamená 71,7%. V Nechanicích 13 respondentů, takže 28,3%.

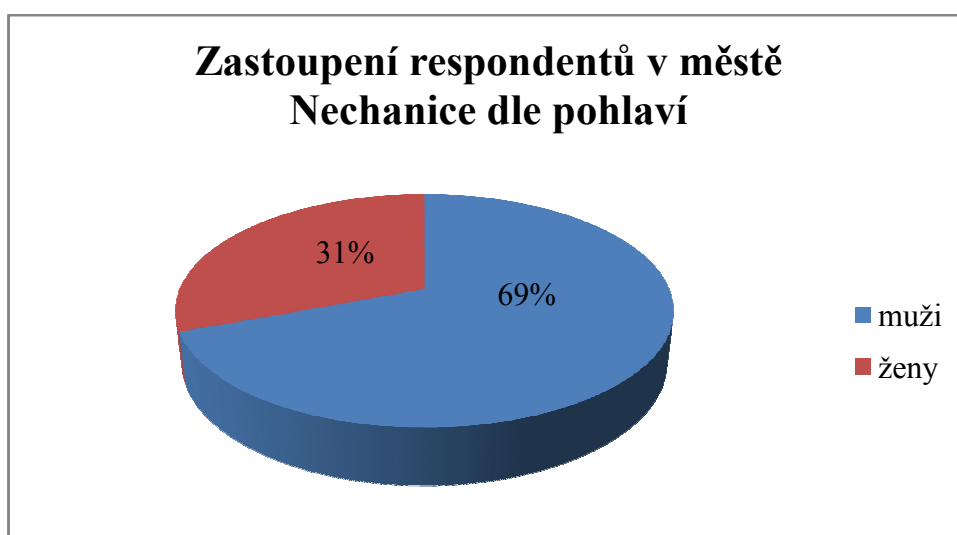

Obrázek 4 Počet respondentů dle místa bydliště

Z celkového počtu 33 respondentů v Lubně bylo 17 žen a 16 mužů. V Nechanicích to bylo z celkem 13 respondentů 9 mužů a 4 ženy.

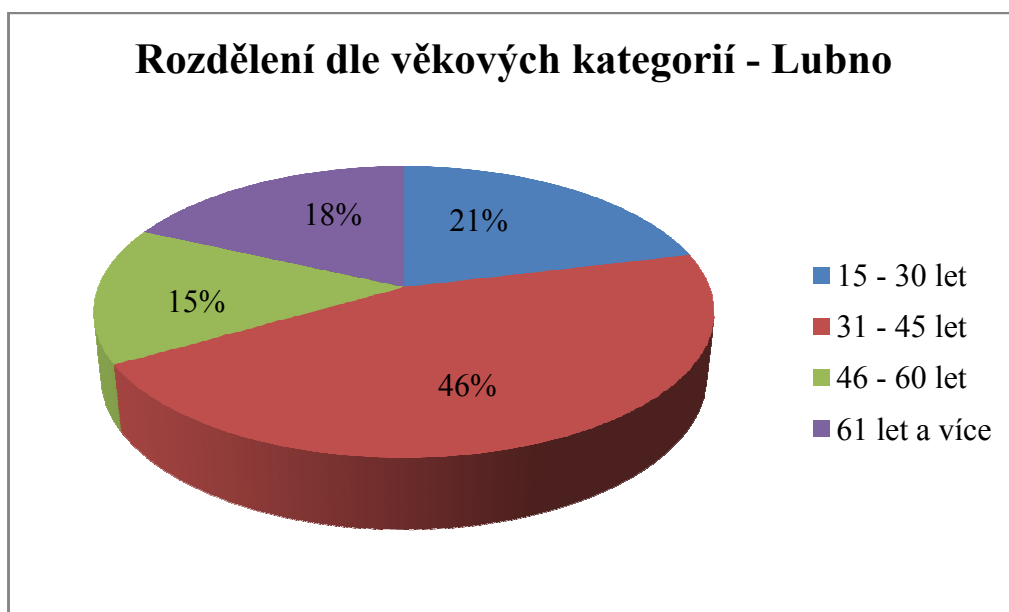

Obrázek 5 Zastoupení respondentů v obci Lubno dle pohlaví

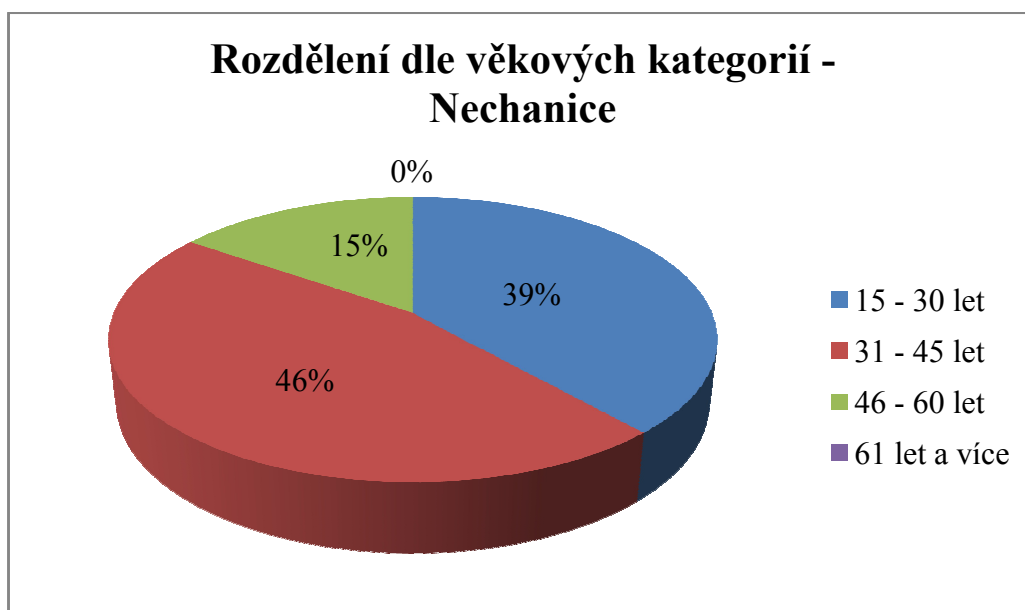

Obrázek 6 Zastoupení respondentů v městě Nechanice dle pohlaví

Co se týká věku respondentů, v Lubně bylo 7 respondentů ve věkové skupině 15-30 let, 15 ve věkové skupině 31-45 let, 5 ve věkové skupině 46-60 let a 6 respondentů ve věkové skupině 61 let a více. V Nechanicích bylo 5 respondentů ve věku 15-30 let, ve skupině 31-45 let 6 lidí, ve věkové skupině 46-60 let 2 respondenti a žádný respondent nespadal do skupiny 61 let a více.

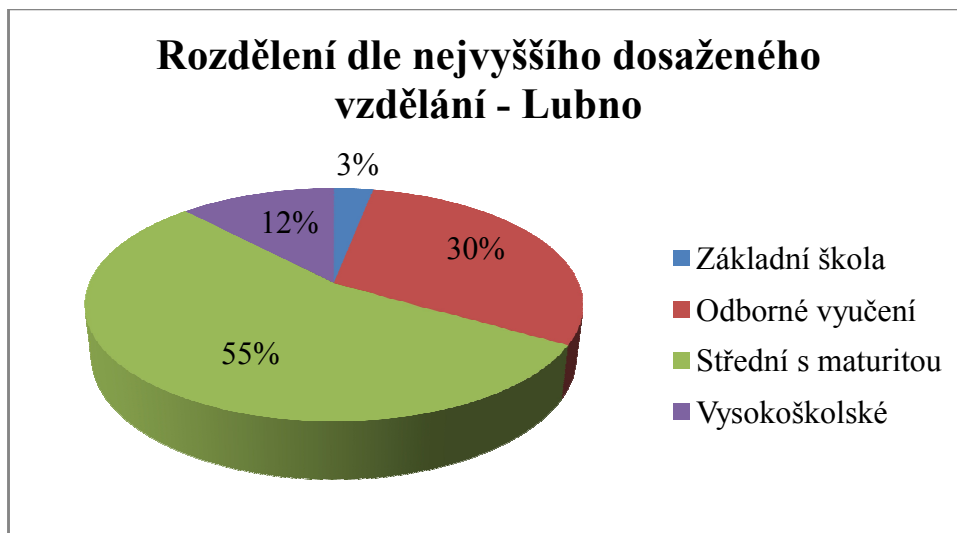
Obrázek 7 Rozdělení dle věkových kategorií - Lubno

Obrázek 8 Rozdělení dle věkových kategorií - Nechanice

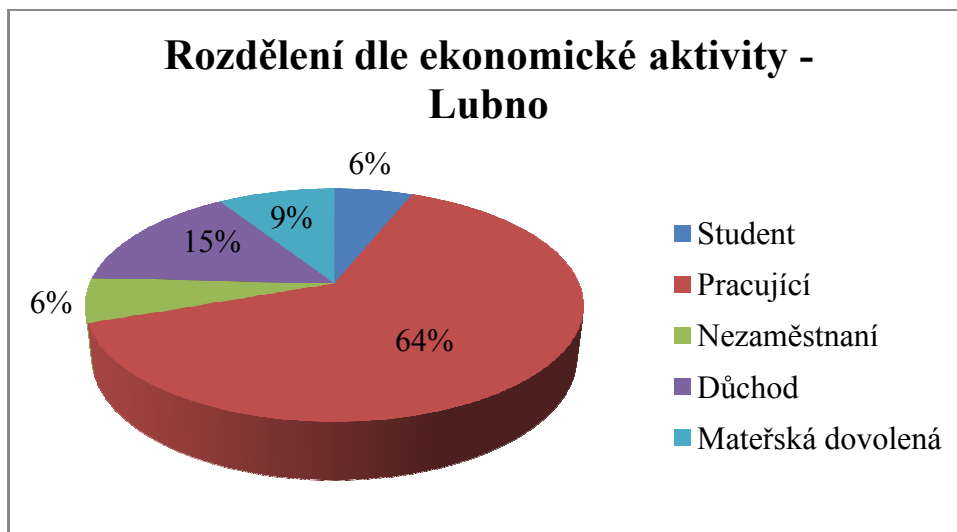
Další informace, které mě o informátorech zajímaly, bylo vzdělání a současné povolání. V obou případech opět respondenti vybrali jednu z možností.

V Lubně byla pouze jedna respondentka, která uvedla za nejvyšší dosažené vzdělání ZŠ, neboť jí je 16 let. Vyučení uvedlo 10 respondentů, maturitu má 18 dotázaných a 4 mají vysokoškolské vzdělání.

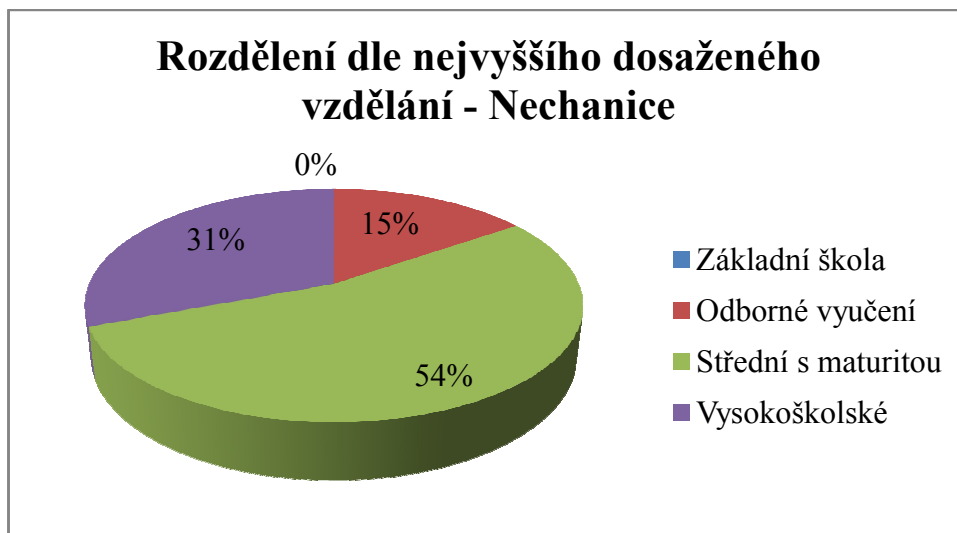
Obrázek 9 Rozdělení dle nejvyššího dosaženého vzdělání - Lubno

Dva z dotázaných jsou studenti, 21 respondentů je pracujících, 2 nezaměstnaní, 5 v důchodu a 3 respondentky jsou na mateřské dovolené.

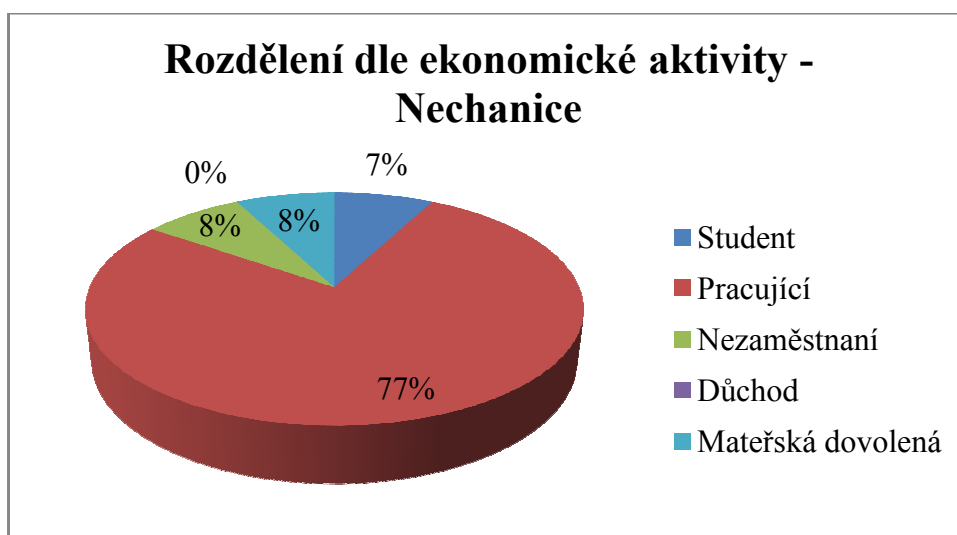
Obrázek 10 Rozdělení dle ekonomické aktivity - Lubno

Mezi nechanickými informátory byli 2 lidé, kteří jsou vyučení, 7 má maturitu a 4 dotázaní uvedli vysokoškolské vzdělání.

Obrázek 11 Rozdělení dle nejvyššího dosaženého vzdělání - Nechanice

Jeden z respondentů stále ještě studuje, 10 je pracujících, 1 nezaměstnaný a 1 respondentka je na mateřské dovolené.

Obrázek 12 Rozdělení dle ekonomické aktivity - Nechanice

9 Výsledky výzkumu

9.1 Dotazníky

V této části práce nejdříve uvedu výsledky dotazníkového šetření v Lubně a následně v Nechanicích, abych zajistila přehlednost výsledků.

Jak uvádím již v metodologii, podařilo se mi v Lubně získat 26 vyplněných dotazníků. V dotazníku jsem zjišťovala důvody, proč obyvatelé Lubna jsou nebo naopak nejsou členy sboru, jak vnímají jeho činnost a také to, proč se účastní/ neúčastní pořádaných společenských akcí. Dále mě zajímalo, co se jim na těchto akcích líbí nebo nelíbí a co by si přáli změnit. Další okruhem bylo, zda mohou porovnat současnou činnost sboru s činností před cca 10-20 lety. V souvislosti s touto otázkou mě také zajímalo, jak dlouho dotyčný respondent v Lubně bydlí. Doba pobytu dotázaných v Lubně se pohybuje v rozmezí od 4 měsíců až po 62let. V závěru dotazníku byl vymezen prostor pro respondentovy názory, připomínky a zkušenosti týkající se tématu.

9.1.1 Výsledky dotazníkového šetření v Lubně

Z celkového počtu 26 dotázaných je 14 z nich členy sboru dobrovolných hasičů v Lubně a zbývajících 12 není. Důvody respondentů jsou různé. V případě členství uvedlo 9 dotázaných, že je to rodinná tradice. Zbývajících dotázaní odpověděli různě, například, že se jim líbí být v kontaktu s místními obyvateli, nebo se jim líbí samotná myšlenka dobrovolných hasičů. Jeden respondent také uvedl, že tato organizace je přesně dle jeho představ. Bohužel ale své představy blíže nspecifikoval.

Respondenti, kteří nejsou členy sboru, uvedli také různé důvody. Převažoval nedostatek času. Tento důvod uvedly i respondentky na mateřské dovolené. Dalším důvodem byl vysoký věk, fyzické dispozice, jiné zájmy a jeden dotázaný uvedl, že nemá rád organizování.

V další otázce odpovědělo všech 26 respondentů stejně, a to tak, že všichni jsou dostatečně informováni o pořádaných akcích formou pozvánek rozdávaných do schránek nebo zasílaných elektronickou poštou.

Všichni dotázaní opět shodně uvedli, že se účastní společenských akcí, které místní sbor dobrovolných hasičů pořádá. Někteří se účastní téměř pravidelně všech akcí pro děti i dospělé. Toto se týká těch respondentů, kteří mají větší děti nebo pro ně mají zajištěné hlídání, případně děti doprovází na dětské akce.

Jiní respondenti se účastní pouze občas. Důvody jsou opět různé- nedostatek času, zdravotní stav nebo problém s hlídáním dětí.

Všichni se však shodují na tom, že tyto akce jsou pro místní obyvatele velice přínosné hned z několika důvodů. Zde uvedu jen některé myšlenky, neboť se často opakují nebo jsou si podobné. Nejčastěji zmiňovaným přínosem je ten, že se mezi sebou lidé konečně trochu více znají. Jedna respondentka uvedla, že se konečně mezi sebou znají i lidé z opačného konce vesnice, ne jen sousedé. Dále je prý v obci nyní mnohem přátelštější atmosféra a lidé si navzájem více pomáhají. Další respondent odpověděl, že tyto společenské akce poskytují možnost nově přistěhovaným obyvatelům seznámit se s místními lidmi, nebo se zde objevil názor, že *„tyto akce jsou jedinou příležitostí pro setkání a zábavu obyvatel.“*

Na otázku, která zjišťovala spokojenost občanů s organizací a průběhem společenských akcí, odpovědělo opět všech 26 respondentů pozitivně. Všichni jsou s akcemi spokojeni, dokonce se podle 1 respondenta úroveň akcí stále zvyšuje. Další 2 dotázaní odpověděli, že společenské akce jsou čím dál zajímavější, co se týká témat. Setkala jsem se také s názorem, že je veliká škoda, že jsou akce omezeny prostorem, protože nápadů by bylo jistě mnoho. Jeden respondent (dobrovolný hasič aktivně se podílející na organizaci akcí) odpověděl: *„Mně se průběh akcí líbí, jsem spokojen a potěšen čím dál větším zájmem lidí z obce, návštěvnost akcí se stále zvyšuje, až máme někdy problémy vměstnat se do naší společenské místnosti. Vždy je co zlepšovat, ať už se jedná o technické zajištění, nebo o vylepšení programu jednotlivých akcí.“*

Další otázka byla zaměřená na porovnání současné činnosti sboru s činností před cca 10-20lety. Na tuto otázku mi 11 respondentů odpovědělo, že bohužel nemohou porovnat, protože v té době v Lubně nebydleli, nebo byli mladí a nijak tuto problematiku nevnímali. Naopak zbylých 15 dotázaných odpovědělo, že v dnešní době

je sbor mnohem aktivnější. Dříve se v Lubně nic nedělo a *ted' to tu konečně žije* právě díky pořádaným akcím, je zábava a lidé jsou také mnohem více přátelští, bylo založeno družstvo dětí a po 27 letech obnoveno družstvo žen. Také jsem se setkala s odpovědí, že činnost SDH Lubno podnítila k aktivitě i další občany, což přispělo ke vzniku Dámského klubu. Mě osobně se velmi líbily tyto 2 odpovědi: „*To se vůbec nedá srovnávat! Občané se zase po dlouhé době spřátelili a začínají mít zájem o dění v obci.*“ a „*Akcí před tolika lety jsem se vzhledem ke svému věku moc neúčastnil, ale rozhodně jich nebylo tolik. Když jsem byl dítě, nepamatuji se, že bych měl možnost jít na dětský den nebo na karneval, ani družstvo mladých hasičů nebylo v té době funkční. Během roku jsem měl možnost jít napálení čarodějnic a 5.12 náš dům navštívili nadpozemské bytosti v podobě Mikuláše, anděla a čerta. To je vše, co si vybavuju.*“

Všichni dotázaní znovu shodně odpověděli na následující otázku, která zjišťovala, zda se v současnosti koná více či méně akcí. Odpovědi byly jednoznačné- koná se více společenských akcí pořádaných sborem dobrovolných hasičů v Lubně. Za posledních 5 let aktivita sboru výrazně stoupla a tím tedy i četnost pořádaných společenských akcí a nově je v Lubně pořádána i hasičská soutěž- to v minulosti nebývalo.

Následující otázka byla zaměřená na budoucnost sboru, respektive na to, jak obyvatelé Lubna vnímají snahu o zachování funkčního sboru i v budoucnu, především prostřednictvím založení družstva dětí. Tato snaha je obyvateli také vnímána velice pozitivně. Ve většině dotazníků se objevily odpovědi, že zapojení mládeže do sboru je určitě přínosné do budoucna, neboť je potřeba v každém spolku vychovávat nástupce stávající generace, kteří jednou převezmou ono pomyslné žezlo.

Za všechny odpovědi jsem vybrala tuto: „*Jako člen a velitel SDH Lubno tuto snahu oceňuji, vím, že za všemi úspěchy, mezi které počítám i obnovení družstva dětí a žen stojí spousta práce, ale pokud je zájem tak by byla škoda nevyužít příležitosti. Musíme si vychovávat novou generaci hasičů, kteří to snad jednou za nás přeberou a budou pokračovat v našich šlépějích. V obnovení družstva žen vidím veliký přínos nejen v rámci požárního sportu, ale i ve spojitosti se společenským životem v obci.*“

V závěru dotazníku byl prostor pro respondenty, aby zde mohli napsat své názory a připomínky jak k samotnému dotazníku, tak k celému tématu. Většina dotázaných tuto možnost bohužel nevyužila, ale i přes to se v této části dotazníku objevilo 6 zajímavých poznámek. Jejich rozsah i zaměření bylo pestré a zajímavé. Jedna respondentka navrhuje, zda by nebylo možné vybudovat za klubovnou dětské hřiště, nebo alespoň prostor pro hraní míčových a jiných her. Tento nápad už jsme několikrát projednávali na schůzích sboru, avšak je tu problém s vlastnictvím pozemků kolem klubovny a samozřejmě je tu problém s financemi. Níže uvádím několik dalších poznámek, přičemž ta poslední mě osobně velice potěšila, protože se mě také týká. „*Přeji v dalším snažení pevné nervy a čas.*“

„Škoda, že se zapojují pořád stejní lidé z vesnice. Lubno je malá obec a není mnoho příležitostí mít tady hodně společenských složek, takže hasiči jsou vlastně jedinou možností setkat se s ostatními občany vesnice. A to je dobře. Uvidíme, jak dlouho toto vzkříšení hasičům vydrží a jestli mládež (teď je jim 6-13let) bude pokračovat.“

„Jen poznámka: Všem hasičům podílejícím se na organizaci všech akcí patří obrovské DÍKY!“

Shrnutí poznatků z dotazníkového šetření:

Na základě odpovědí z dotazníků mohu prohlásit, že obyvatelé Lubna jsou s činností místního sboru dobrovolných hasičů z hlediska pořádání společenských akcí pro děti i dospělé velice spokojeni, neboť tyto akce ve většině případů poskytují místním občanům jedinou příležitost setkat se s lidmi z obce, pobavit se a prodiskutovat dění v obci. Jak potvrzují dotázaní obyvatelé z Lubna, dobrovolní hasiči jsou nejaktivnější složkou v obci, která zde zajišťuje společenský život. S organizací i průběhem akcí jsou respondenti také spokojeni. Místní občané jsou také spokojeni s pestrostí společenských akcí- od sportu, kultury, turistiky až po společná posezení. Pozitivně je vnímán také fakt, že bylo obnoveno družstvo žena a poprvé v historii místního hasičského sboru bylo založeno družstvo mladých hasičů, kteří mohou být v budoucnu vhodnými nástupci stávající aktivní generace. Pouze se objevily

připomínky, že v některých situacích je prostor hasičské klubovny nedostačující. Toto však bohužel nemohou hasiči ovlivnit. Dalším přínosem nejen pro pořádání společenských akcí, ale pro celou obec, by bylo vybudování hřiště v blízkosti hasičské zbrojnice, neboť se zde nachází vhodné zázemí z hlediska zajištění občerstvení, případný úkryt při nepříznivém počasí a je tu vybudováno i hygienické zázemí pro potencionální návštěvníky hřiště.

9.1.2 Výsledky dotazníkového šetření v Nechanicích

Mezi obyvatele Nechanic se mi podařilo rozdat pouze 10 dotazníků, neboť zde neznám tolik lidí jako v Lubně. Proto nebyli mnou oslovení lidé ochotní vyplnit dotazník nebo nahrát rozhovor. Vzhledem k poznatkům z literatury a také svým osobním zkušenostem jsem se v Nechanicích zaměřila především na otázku, zda lidé vůbec nějakým způsobem vnímají přítomnost a činnost sboru dobrovolných hasičů ve městě. Zdůrazňuji, že jsem se zajímala o sbor dobrovolných hasičů, jehož členy jsou i ženy a děti, a ne o jednotku sboru dobrovolných hasičů, která je poloprofesionální a vyjíždí k zásahům.

Odpovědi v dotaznících mě nijak výrazně nepřekvapily, protože podíl sboru na pořádání společenských akcí není tak veliký jako je tomu v Lubně. Je na místě také uvést, že 4 z 10 respondentů jsou členy SDH Nechanice, ale tento fakt nijak výrazně neovlivnil jejich odpovědi.

Stejně jako v dotaznících rozdaných v Lubně nejprve respondenti odpověděli na osobní otázky zaměřené na pohlaví, věk, nejvyšší dosažené vzdělání a současné povolání. Poté už následovaly otázky o sboru a společenském životě ve městě.

Na první otázku, která zjišťovala, zda respondenti vědí o existenci sboru, odpověděli všichni shodně, že vědí. Tři dotázaní, kteří nejsou členy sboru, navíc odpověděli, že sice vědí o existenci sboru, ale už jim není blíže známá činnost. Také uvedli, že více vnímají přítomnost a aktivitu poloprofesionální jednotky.

Dále jsem zjišťovala, zda je některý z respondentů členem jiného spolku působícího v obci. Z odpovědí jsem zjistila, že nikoliv. Avšak jeden respondent uvedl, že jeho hlavním koníčkem je už od dětství fotbal a věnuje se mu i v současnosti, konkrétně ve fotbalovém klubu Bystřian Kunčice.

Odpovědi na následující otázku se lišily podle toho, zda je dotázaný členem SDH, neboť jsem zjišťovala, zda místní obyvatelé vědí o tom, že by SDH Nechanice pořádalo společenské akce pro obyvatele. Členové sboru uvedli, že sbor jako takový společenské akce sám nepořádá (kromě hasičské soutěže- pozn. autora), ale občas se podílí na jejich organizaci. Mezi tyto akce patří pálení čarodějnic a dětský den. Občas někteří ze členů pomáhají při pořádání Městského plesu, ale rozhodně se nejedná o aktivitu celého sboru. Naopak nečlenové uvedli, že o žádných akcích pořádaných místním sborem dobrovolných hasičů nevědí.

V další otázce jsem se zajímala o to, zda si dotázaní myslí, že se v Nechanicích koná dostatek společenských akcí pro místní obyvatele. Na tuto otázku navazovala otázka ohledně nejčastějšího pořadatele těchto akcí. Na první otázku odpovědělo 6 respondentů, že akcí pro místní obyvatele je poměrně dost, zbývající 4 dotázaní si myslí, že akcí by mohlo být mnohem více. Všichni respondenti se ale shodují, že některé akce jsou svým programem určené pro určité skupiny obyvatel, neboť je často pořádají zájmové spolky, a proto se jich neúčastní moc obyvatel. Na navazující otázku odpověděli respondenti téměř shodně. Významnými pořadateli společenských akcí v Nechanicích je dle odpovědí Odbor kultury Městského úřadu Nechanice, Mateřské centrum a také Sokol Nechanice. Tyto 3 organizace byly uvedeny ve všech dotaznících. Já je zde uvádím v pořadí, v jakém byly nejčastěji napsané v dotaznících.

Dále jsem se ptala respondentů, zda jsou schopni porovnat současnou činnost sboru s činností před cca 10-20 lety. Na tuto otázku mi vzhledem ke svému věku odpovědělo 5 respondentů, že činnost bohužel porovnat nemohou, protože byli v té době moc mladí, nebo v Nechanicích v té době nebydleli. Zbýlých 5 respondentů uvedlo, že činnost sboru před 10-20 lety byla pestřejší než v současné době. Je to prý dáno tím, že v obci v té době neexistovalo tolik zájmových spolků a organizací. Jeden dotázaný dokonce odpověděl, že největší aktivita sboru, co se týká pořádání

společenských akcí, byla v době první republiky. Tyto informace má prý od svých prarodičů, kteří byli členy SDH Nechanice. Jako možný důvod úpadku činnosti sboru uvedla jedna z respondentek změnu doby, konkrétně nové možnosti v typu zábavy a dobré spojení do Hradce Králové i do Bydžova, což momentálně nejvíce využívají mladí lidé z Nechanic.

V závěru dotazníku měli respondenti opět prostor pro vlastní připomínky a názory k dotazníku i k tématu. Tuto možnost využili 4 dotázaní. Většinou se zde objevily názory, že je velká škoda, že sbor nepořádá společenské akce, jako tomu bylo dříve- např. hasičský bál byl velice oblíbený. Na druhou stranu jsem se v této části dotazníku setkala s názorem, že v dnešní době není jednoduché zorganizovat společenskou akci na úrovni a že je jen málo lidí, kteří jsou ochotní dělat ve svém volném čase něco pro druhé. Tato odpověď byla ještě doplněná poznámkou, že v současné době ani hasiči nemají vhodný prostor pro pořádání nějakých akcí. Tato poznámka potvrzuje má slova, neboť jak uvádím již výše v kapitole 6.1 Město Nechanice, hasičská zbrojnice v Nechanicích nedisponuje klubovnou jako zbrojnice v Lubně a pronájem sálu v Kulturním domě je finančně velice nákladný.

Shrnutí poznatků z dotazníkového šetření v Nechanicích:

Odpovědi v dotaznících potvrdily moji myšlenku a část hypotézy, neboť sbor dobrovolných hasičů v Nechanicích opravdu není místními obyvateli vnímán jako významný pořadatel společenských akcí ve městě. Potvrdily se také mnou předpokládané důvody, proč tomu tak ve skutečnosti je.

9.2 Rozhovory

Stejně jako v kapitole 9.1 Dotazníky zde nejdříve uvedu výsledky rozhovorů z Lubna a poté výsledky rozhovorů z Nechanic, opět pro zajištění přehlednosti této kapitoly.

V Lubně se mi podařilo zrealizovat 7 rozhovorů s místními obyvateli a v Nechanicích jsem uskutečnila 3 rozhovory. Před nahráváním rozhovoru jsem požádala

o souhlas s nahráváním a seznámila jsem respondentu/ respondentku se základními otázkami, které jsem chtěla během rozhovoru položit. Nejdříve jsem si do záznamového archu zapsala základní informace o informátorovi/ informátorce a poté jsem začala se samotným nahráváním rozhovoru. Otázky byly stejné nebo velice podobné těm, na které odpovídali respondenti v dotaznících Lubně a v Nechanicích. Až na jednu výjimku, zmíněnou v části s názvem Metodologie, jsem se neseetkala během rozhovorů s žádným problémem a naštěstí ani s neochotou respondentů odpovídat na mé otázky.

9.2.1 Výsledky rozhovorů v Lubně

Realizace rozhovorů se 7 obyvateli Lubna byla vzhledem k jejich počtu časově náročnější než nahrávání rozhovorů s respondenty v Nechanicích. Nejnáročnější bylo všechny rozhovory poslechnout a přepsat je.

Vzhledem k tomu, že jsem respondentům pokládala stejné otázky, jako byly v dotaznících, získala jsem velice podobné odpovědi, které byly díky osobnímu kontaktu rozšířené o některé detaily. Ze 7 respondentů byli 3 členové SDH Lubno, avšak tato informace nehrála významnou roli v jejich odpovědích, neboť se výrazně neodlišovaly od odpovědí nečlenů.

Nebudu zde uvádět odpovědi všech respondentů, na každou otázku jsem se snažila vybrat vždy tu nejvíce vypovídající.

Na otázku ohledně členství v SDH Lubno jsem vybrala odpověď respondenta, člena SDH. Cituji: „*Jsem členem sboru a jsem na to docela pyšný. K hasičům jsem se dostal už v mládí díky rodině. Děda i tatka byli členy, tak automaticky vyplynulo, že se taky dám k hasičům.*“

Všichni respondenti vědí, že SDH Lubno pořádá společenské a kulturní akce pro obyvatele. Reakce na tento fakt byly velice kladné, např.: „*Je to super. Vždycky mám radost, když najdu ve schránce novou pozvánku na další akci. Konečně se tady taky něco děje. Nemusíme za zábavou jezdit pořád jen do Hradce, ale můžeme se skvěle pobavit v hasičárně se skvělou partou lidí. A pak to máme domů kousek.*“ (smích)

Pouze jedna dotázaná se společenských akcí účastní minimálně, a to kvůli vysokému věku (80 let) a hlavně ze zdravotních důvodů, neboť má problémy s kyčlí. Ale i ona ví o pořádaných akcích a o jejich průběhu jí prý vždy informuje rodina, především vnuci.

Během rozhovoru jsem pokládala otázku ohledně porovnání současné aktivity sboru s činností před cca 10-20. Na tuto otázku mi asi nejlépe odpověděla výše zmíněná nejstarší respondentka celého terénního výzkumu. Cituji: *„No, to je teda těžká otázka. Ono záleží, jak se na to člověk podívá. Třeba já u hasičů nejsem, ale manžel byl. To byl do hasičů úplnej blázen. Dřív se moc akcí pro lidi nedělalo, byla hold jiná doba. Komunisti nám moc zábavy nedopřáli. A člověk se někdy i bál, aby neřek něco, z čeho by mohl bejt to, problém. Ale dělala se výroční schůze, to je myslím každéj rok, i teď. To bejvala docela dobrá akce, po oficialitách přišli i nečlenové a povídalo se a bylo veselo. Dneska je to úplně jiný. Mladý pořád vymýšlej nějaký novinky, snad každéj měsíc se v hasičárně něco děje. A to je dobře, vždyť dneska když lidi už nemaj pole a hospodářství, tak se skoro ani nepotkaj, dřív jsme si na tom poli pomáhali a u toho jsme povídali a taky zpívali. A v tý hasičárně se sejdou všichni ty mladší a bavěj se. Já jim to přeju, taky jsem byla mladá.“ (smích)*

Všichni dotázaní se shodují, že tyto společenské akce jsou pro lidi z obce velice přínosné. Pro ilustraci opět uvádím odpověď, tentokrát respondentky na mateřské dovolené, není členkou SDH. Cituji: *„No to je jasný, že je to pro lidi užitečné. Obec konečně žije, lidi se mezi sebou konečně znaj trochu víc než od vidění a je to znát na celé atmosféře ve vesnici. Když jsme se sem před dvěma rokama nastěhovali, skoro nikoho jsme tu neznali. Pak jsme začli chodit na akce a hele, jdu po vesnici s kočárem, a když někoho potkám, tak se pozdravíme, klidně i chvilku popovídáme. (úsměv) A to je přece super, ne?“*

Co se týká spokojenosti obyvatel s organizací a průběhem akcí, nesetkala jsem se v odpovědích s žádnou kritikou, jednalo se spíše o drobné rady, jak případně společenské akce vylepšit. Bohužel, některé tyto rady není lehké zrealizovat. Stejně jako v dotazníku jsem dostala odpověď, že by bylo občas potřeba, aby byl prostor klubovny větší. Uvádím zde odpověď respondenta: *„Podívej, já už jsem taky skoro*

starej dědek, je mi 56 roků, ale v tý hasičárně se vždycky cejtím na 20. Baví mě, že jsou ty akce vždycky zaměřený na nějaký téma. A s tou organizací jsem taky spokojenej. Pozvánku dostáváme včas, takže máme dost času s tou akcí počítat a v případě potřeby udělat i nějakou kostým (smích). A když to vypukne, vždycky je dost pití a občas i nějaký to jídlo, což mě osobně fakt vyhovuje (hlasitější smích). Hudba je taky dobrá, nemám rád žádný couráky. Dechovka by mě asi zničila!“

Na otázku, zda se respondenti dříve účastnili akcí pořádaných sborem dobrovolných hasičů, jsem dostala téměř stejné odpovědi jako v dotazníkovém šetření. Tři respondenti uvedli, že dříve nebylo moc akcí, kterých by se mohli účastnit. Zbylí 4 dotázaní uvedli, že vzhledem ke svému věku nemohou na tuto otázku dostatečně odpovědět. Cituji nejmladší respondentku: *„Jé, to já jsem ještě v tý době byla skoro v plínkách!(smích) Ale co si tak matně vybavuju, když jsem byla menší, tak se tady nic nekonalo, ani žádný akce pro děti nebyly. To dneska maj karneval, dětskej den a ještě tu, jak se tomu říká...drakiádu. Takže jsem se vlastně ani neměla čeho účastnit. Bohužel.“*

Na poslední otázku, která se týkala budoucnosti sboru, jsem opět dostala samé pozitivní odpovědi. Všichni dotázaní, stejně jako někteří v dotaznících, zmiňují pozitivní přínos v tom, že bylo založeno družstvo dětí. Cituji: *„ Já bych to viděl jen pozitivně. Teda v případě, že u toho ty děti vydržej a jednou tu štafetu převezmou po vás. Ale je to vážně fajn, že se tu pomalu vyvíjí další generace hasičů. Byla by vážně škoda, aby to tu zase padlo, když to stálo a pořád vlastně ještě stojí tolik úsilí a snahy. Až budu mít svoje děti, byl bych rád, kdyby měli tu možnost bejt u hasičů, stejně jako já. Vážím si všech lidí, co se zapojujou do organizace akcí a pracují s dětma. Vám všem patří moje upřímné DĚKUJU!“ (slovo děkuju respondent zdůraznil)*

Shrnutí výsledků z rozhovorů:

Na základě odpovědí získaných díky realizaci rozhovorů se mi opět potvrdila koncepční hypotéza. Obyvatelé Lubna jsou velice spokojeni s činností sboru a jsou rádi, že mají možnost se díky společenským akcím pobavit a navzájem se lépe poznat. Sbor dobrovolných hasičů v Lubně je opravdu nejdůležitějším spolkem v obci. Na základě

odpovědi respondentů si dovoluji tvrdit, že někteří z nich i v dnešní době pohlíží na místní dobrovolné hasiče s úctou a oceňují fakt, že hasiči věnují svůj volný čas mládeži a práci pro obec.

9.2.2 Výsledky rozhovorů v Nechanicích

V Nechanicích jsem realizovala pouze 3 rozhovory, ale myslím si, že jsem se během nich dozvěděla vše, co mě ohledně sboru dobrovolných hasičů a společenskému životu ve městě zajímalo. Opět jsem informátorům pokládala stejné otázky, jako v dotaznících. A ani v tomto případě se odpovědi nijak výrazně nelišily od těch v dotaznících, pouze byly obsáhlejší.

Na první otázku, která mapovala povědomí obyvatel o existenci sboru dobrovolných hasičů v Nechanicích, odpověděli všichni respondenti shodně, ano.

Uvádím odpověď nečlena sboru: *„Jasně, o hasičích vím. Dokonce vím, kde je tu hasičárna! (dlouhý smích) Víím, že tu je jednotka, co vyjíždí k zásahům, to je něco jiného než ten sbor, kde jsou členy i ženský a děti. Ale nic bližšího nevím, hasiči mě popravdě moc nezajímaj. Když je na hřišti soutěž, tak se třeba jdu na chvílku podívat, ale tím to končí. Mám jiné zájmy.“*

Na otázku ohledně členství ve sboru nebo v jiném spolku ve městě mi 2 respondenti odpověděli, že jsou aktivními členy sboru. Zbývající 1 respondent, jehož odpověď jsem uvedla u předchozí otázky, není členem SDH ani jiného spolku v Nechanicích. Cituji odpověď respondentky: *„Nojo, to by se tatík zbláznil, kdybychom nebyli u hasičů. On byl jeden čas i starostou sboru, takže to prostě máme v rodině. (smích) I moje děti jsou členy dětského družstva. Je to fajn, když se jede na soutěž, tak jsme celá rodina pohromadě a ještě je s námi plno dalších super lidí!“ (úsměv)*

Následovala otázka o tom, zda si dotázaní myslí, že se v Nechanicích pořádá dostatečné množství společenských akcí a kdo je jejich nejčastějším pořadatelem. Uvádím odpověď posledního, dosud necitovaného respondenta, člena sboru.

Cituji: „No, to je docela těžká otázka. Ono těch akcí není úplně málo během roku, ale když to srovnám třeba s Lubnem, tak jich málo je! (smích) A to jsou Nechanice mnohem větší a žije tu víc lidí a taky fungují různé ty spolky a hlavně tady je úřad... Ten asi pořádá nejvíce akcí pro lidi, teda jako když počítám třeba i ty divadla co se hrajou v kulturáku nebo ples a další. No, pak je tady mateřské centrum. To je hodně aktivní, ale spíš dělá program pro rodiny s dětma, takže tam taky nechoděj všichni. A pak mě ještě napadá Sokol, ty dělaj různé volejbalový turnaje. Loni jsem jim tam pekl prase a bylo to fajn. Akorát je škoda, že mi hasiči nemáme možnost taky něco udělat. Nemáme kde a myslím, že by nás bylo málo na to, abychom udělali něco pořádného, na úrovni. Přemýšleli jsme o hasičským plese, ale to je moc peněz za sál a za hudbu. No, uvidíme, jak to nakonec dopadne.“

Cituji ještě odpověď jediné respondentky v rámci rozhovorů: „Mě docela mrzí, že tu nejsme taková parta lidí jako v Lubně. Ale na druhou stranu máme v Lubně hodně přátel, takže se účastníme skoro většiny akcí, co tam jako hasiči děláte. A jsou vážně skvělý. Tady jsou různé spolky a ty taky dělaj různé akce pro lidi. Ale některý jsou dost specifický, myslím tím jako pro určitou skupinu lidí. My, hasiči, děláme spíš akce pro hasiče. Je to fajn, že se občas jako parta sejdem. Děti se vyblbnou a my dospělí si popovídáme a užijem si prima zábavu s fajnovýma lidma. Je to vážně dobře, protože se tím upevňují vztahy mezi náma. Ale občas cítím, že to není jako v Lubně, tam jsou ty lidi víc v pohodě a uměj se bavit.“ (smích)

I v této části výzkumu musím opět uznat, že se potvrdila má hypotéza i osobní názor na zkoumanou problematiku. Jak potvrzují odpovědi respondentů, nechaničtí hasiči nemají vhodné podmínky k tomu, aby mohli pořádat společenské akce pro větší počet lidí. Obecní úřad a další fungující spolky v obci pořádají během roku několik společenských akcí a setkání, a to nejen pro členy daného spolku, tudíž mají obyvatelé Nechanic příležitost se pobavit a setkat s přáteli. Některé odpovědi navíc potvrzují také výsledky terénního šetření prováděného v obci Lubno.

9.3 Zúčastněné pozorování

Zúčastněné pozorování je metodou výzkumu, při které se badatel snaží o vnitřní pohled na zkoumané jevy tak, že vstupuje do sledované skupiny, stává se jejím členem a plně se zapojuje do činností a celkového fungování této zkoumané skupiny.

Já jsem tuto metodu výzkumu využila při terénním šetření mezi dobrovolnými hasiči v Lubně. Při tomto pozorování dané skupiny jsem se snažila zjistit, kdo z místních hasičů se nejčastěji podílí na organizaci společenských akcí a kdo z obyvatel se těchto akcí nejčastěji účastní. Dalším mým cílem bylo zjistit, zda jsou hasiči opravdu nositeli tradic, a to především z pohledu toho, jaké tradice jsou převzaté od předchozí generace dobrovolných hasičů, které naopak úplně zanikly a kterým byl díky místním hasičům položen základ.

Pro pozorování jsem si vytvořila menší formulář se jmény všech dospělých místních hasičů a během pořádaných akcí jsem si dělala poznámky, kdo se do průběhu akce zapojuje a pomáhá. Dále jsem si s pomocí přítele sepsala jména místních obyvatel a během akce jsem si u jednotlivých lidí dělala poznámku, zda se dané akce účastnili či nikoliv.

Z mých poznámek vyplynulo několik zajímavých a důležitých poznatků. Na základě zkoumání jsem zjistila, že ačkoliv má sbor v současné době 40 dospělých členů, na pořádání společenských akcí se pravidelně podílí pouze 5 členů, přičemž jde stále o stejné lidi, a s nimi ještě starosta SDH, který zajišťuje výrobu a distribuci pozvánek a také občerstvení. Ostatní členové většinou vypomáhají pouze tehdy, když se v obci pořádá hasičská soutěž. Osobně si myslím, že je to škoda, protože se domnívám, že i ostatní členové by mohli svými nápady a pomocí přispět k pestrosti akcí a zábavě.

Dále jsem zjistila, že je v obci skupina obyvatel, kteří se téměř pravidelně účastní společenských akcí pořádaných dobrovolnými hasiči. Vzhledem k pestrosti a zaměření akcí není úplně jednoduché popsat, kdo z obyvatel se účastní pravidelně. Akcí pro dospělé se kromě pořadatelů účastní téměř pravidelně skupina 14-18 lidí. Ostatní lidé se účastní pouze příležitostně, protože mají své zájmy a koníčky a často se jim prý plánovaná akce kryje s jejich aktivitami.

Akcí pro děti se opět účastní skupina přibližně 10 dětí a jejich rodiče. Toto jsou děti bydlící s rodiči v Lubně. Dále se akcí pro děti účastní i děti přátel z Nechanic, anebo vnoučata obyvatel Lubna. Například na karnevalu bylo celkem 16 dětí v doprovodu rodičů, přičemž tu bylo 6 dětí, které v Lubně nebydlí.

Účast obyvatel na akcích je ovlivněna hned několika faktory. Hlavním faktorem je určitě dostatek/ nedostatek času. Jak uvádím již výše, v některých případech se plánovaná akce kryje s jinou událostí, které by se někteří místní chtěli zúčastnit, ať už se jedná o rodinnou oslavu, nebo jinou soukromou či zajímavou akci. Dalším faktorem, který výrazně ovlivňuje účast lidí a především dětí na společenských akcích, je zdraví.

Co se týká tradic, výsledky byly jasné. V současné době existují v Lubně pouze 2 tradiční události, které se podařilo zachovat. Jedná se o pouťové a posvícenské posezení. Zaniklou společenskou akcí je určitě pořádání hasičského plesu a divadelní představení ochotníků. Jak jsem se dozvěděla, dříve se ples pořádal v areálu místního hostince. To bohužel dnes není možné, neboť objekt vlastní jiný majitel a spolupráce s ním je poněkud komplikovaná. V případě divadla je situace také komplikovaná, neboť lidé nemají o tuto činnost zájem a navíc je tu opět problém s prostorem, kde by se divadlo mohlo hrát.

Co však vidím jako veliký přínos je fakt, že místní hasiči položili základ mnoha novým tradicím, které si získaly oblibu u většiny místních obyvatel. Mezi tyto tradiční události bych určitě zařadila již několikrát zmíněný pyžamový ples, dětský karneval, drakiádu, nebo Silvestr. Další skupinou nových tradic jsou ty, které zatím byly pořádány pouze jednou, ale osvědčily se a tudíž by se také mohly v budoucnu stát tradičními společenskými akcemi. Sem bych určitě zařadila MDŽ nebo podzimní zabijačku.

Poněkud složitější je zařazení akce s dlouholetou tradicí, pálení čarodějnic. Tento zvyk se stal v dnešní době oblíbenou příležitostí k zábavě, avšak už v poněkud posunutém významu. Stejně je tomu i v Lubně. Dříve se zapalovaly ohně, mládež přes ně skákala a do vzduchu se vyhazovala zapálená košťata. Dnes si lidé na ohýnku opečou buřt, popíjí a povesejí se s přáteli. I přes tuto změnu je pálení čarodějnic v Lubně stále oblíbenou tradicí a příležitostí opět se potkat s přáteli.

10 Závěr

Na základě zjištěných informací se mi podařilo potvrdit hypotézu, že SDH Lubno je nejvíce aktivní organizací, která se svojí činností podílí na společenském životě v obci. Převážná většina respondentů odpověděla, že kdyby v obci Lubno aktivně nepůsobil sbor dobrovolných hasičů, pravděpodobně by zde byl minimální společenský život. Objevily se i názory, že kdyby tu nebyli hasiči, asi by většinu akcí organizovala již zmíněná Komise místního řízení, avšak asi by se nepořádalo těchto společenských akcí tolik jako v současné době.

Některých akcí se účastní i obyvatelé Nechanic, protože jsou přátelé obyvatel Lubna nebo z Lubna pocházejí.

V Nechanicích nejsou místní hasiči tolik aktivní v pořádání společenských akcí pro místní obyvatele, protože v obci působí několik organizací a spolků, které tyto akce v dostatečném množství zajišťují. Nejčastěji zmiňovaným organizátorem společenských akcí ve městě je Odbor kultury MěÚ Nechanice, dále mateřské centrum, které je velice aktivní a organizuje mnoho akcí, především pro rodiny s dětmi, jako je například dětský den, karneval, čarodějnický průvod a další. Také zde působí Sokol Nechanice, který je zaměřený na volejbal a každý rok pořádá volejbalový turnaj, který je oblíbený v celém okolí. Město pořádá každoročně Městský a Maškarní ples, kterých se každý rok účastní mnoho lidí i z okolních obcí, tedy i obyvatelé Lubna. Dále město organizuje Adventní trhy, Slavnosti slámy a mnoho dalších akcí.

Od nechanických dobrovolných hasičů se aktivita v oblasti společenského života ani prý nějak neočekává vzhledem k situaci ve městě.

Jak je vidět, situace v obou sborech se obrátila. Dříve velice společensky aktivní sbor dobrovolných hasičů v Nechanicích dnes sám neorganizuje žádné společenské akce pro místní obyvatele. Naopak sbor dobrovolných hasičů v Lubně se stal v této oblasti nejaktivnějším spolkem v obci. Tato změna je místními obyvateli přijímána velice pozitivně.

11 Seznam zdrojů

11.1 Seznam písemných dokumentů

1. Kolektiv autorů, *Kronika sboru dobrovolných hasičů Lubna*
2. Kolektiv autorů, *Pamětní kniha obce Lubna*
3. MOTTLOVÁ, Milada, *Příspěvky k dějinám požární ochrany v okrese Hradec Králové*, 1991, ISBN 80-7065-046-X
4. PRAŽÁK, Václav, *Nechanice- obrázky z historie a života města*, GARAMON, s.r.o, Hradec Králové, 2003, ISBN 80-86 472-14-0
5. SOUKUP, Václav, *Přehled antropologických teorií kultury*, Portál, s.r.o., Praha 2000, ISBN 80-7178-929-1

11.2 Seznam elektronických odkazů

1. *firehistory.ihasici.cz* [online]. 13.9.2009 [cit. 2011-02-21]. Historie hasičství v Evropě. Dostupné z WWW: <<http://firehistory.ihasici.cz/4-o-historii/historie-hasicstvi-v-evrope/>>.
2. *kshradeckr.cz* [online]. 2009 [cit. 2011-02-21]. Krajské sdružení hasičů Královehradeckého kraje. Dostupné z WWW: <http://www.kshradeckr.cz/index.php?option=com_docman&Itemid=11>
3. *Nechanice.cz/hasici* [online]. 2011 [cit. 2011-03-21]. Sbor dobrovolných hasičů Nechanice. Dostupné z WWW: <nechanice.cz/hasici>.
4. PRAŽÁK, Václav. Chvála dobrovolných hasičů. *Zpravodaj: Mikroregion Nechanicko*. 2010, 1, s. 8-8. Dostupný také z WWW: <nechanicko.cz>.
5. PRAŽÁK, Václav. Historie dobrovolných hasičů 100 let založení sboru v Nechanicích. *Zpravodaj* [online]. 2005, 1, [cit. 2011-02-22]. Dostupný z WWW: <nechanicko.cz>.
6. URBAN, Lukáš. *Stare-herminovy.eu* [online]. 2005 [cit. 2011-01-19]. Staré Heřminovy: Svatý Florián: Patron hasičů. Dostupné z WWW: <<http://www.stare-herminovy.eu/svaty-florian/d-1229/p1=1383>>.

7. *Wikipedia.org* [online]. 2010, 1.3.2011 [cit. 2011-02-20]. Sbor dobrovolných hasičů. Dostupné z WWW:
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Sbor_dobrovoln%C3%BDch_hasi%C4%8D%C5%AF>.

12 Seznam příloh

Příloha č.1- Sportovní a společenský program SDH Lubno

Příloha č.2- Pozvánky I.

Příloha č.3- Pozvánky II.

Příloha č.4- Letáček SH ČMS

13 Seznam obrázků

OBRÁZEK 1 POLOHA LUBNA	22
OBRÁZEK 2 SV. FLORIÁN	31
OBRÁZEK 3 ŘÁD SV. FLORIÁNA	35
OBRÁZEK 4 POČET RESPONDENTŮ DLE MÍSTA BYDLIŠTĚ	41
OBRÁZEK 5 ZASTOUPENÍ RESPONDENTŮ V OBCI LUBNO DLE POHLAVÍ	42
OBRÁZEK 6 ZASTOUPENÍ RESPONDENTŮ V MĚSTĚ NECHANICE DLE POHLAVÍ	42
OBRÁZEK 7 ROZDĚLENÍ DLE VĚKOVÝCH KATEGORIÍ - LUBNO	43
OBRÁZEK 8 ROZDĚLENÍ DLE VĚKOVÝCH KATEGORIÍ - NECHANICE	43
OBRÁZEK 9 ROZDĚLENÍ DLE NEJVYŠŠÍHO DOSAŽENÉHO VZDĚLÁNÍ - LUBNO	44
OBRÁZEK 10 ROZDĚLENÍ DLE EKONOMICKÉ AKTIVITY - LUBNO	44
OBRÁZEK 11 ROZDĚLENÍ DLE NEJVYŠŠÍHO DOSAŽENÉHO VZDĚLÁNÍ - NECHANICE	45
OBRÁZEK 12 ROZDĚLENÍ DLE EKONOMICKÉ AKTIVITY - NECHANICE	45

SDH Lubno nějaký přínos pro kulturní a společenský život v obci?

Příloha č.1

Sportovní a společenský program SDH Lubno

Sportovní a společenský program SDH Lubno			
Rok 2009		Rok 2010	
Společenské akce	Závody	Společenské akce	Závody
10.1. - Výroční valná hromada SDH Lubno	9.5. – Okresková soutěž Dolní Přím	15.1. – Výroční valná hromada SDH Lubno	8.5. – Okresková soutěž Lodín
14.2. - Pyžamový ples pro dospělé	30.5. - O pohár starosty SDH Nechanice	20.2. – Dětský karneval + Pyžamový ples pro dospělé	12.6.– O pohár starosty SDH Staré Nechanice
28.2. - Dětský karneval	13.6. - O pohár starosty SDH Staré Nechanice	6.3. - MDŽ	18.6. – Noční soutěž Hořiněves
11.4. - Ovarové hody	19.6. – Noční soutěž Hořiněves	30.4. – Pálení čarodějnic	19.6. – Výročí založení SDH Sobětuš
30.4. - Pálení čarodějnic	27.6. - O pohár starosty obce Sověstice	5.6. – Dětský den	3.7. – O pohár starosty obce Sověstice
6.6. – Dětský den	11.7. – O pohár SDH Račice nad Trotinou	26.6. – Pout' – přivítání prázdnin	4.9. – O pohár starosty SDH Lubno
27.6. – Pout' – přivítání prázdnin	5.9. - O pohár starosty SDH Lubno	10.7. - Cyklovýlet	11.9. – O pohár starosty SDH Nechanice
18.7. - Cyklovýlet		28.8. – Ukončení prázdnin	
3.10. - Drakiáda		28.10. - Zabíjačka	
28.11. - Štrúdlpárty		28.11. – Rozsvícení vánočního stromečku	
29.11. – Rozsvícení vánočního stromečku		4.12. – Mikulášská zábava pro dospělé	
5.12. – Mikulášská nadílka		5.12. – Mikulášská nadílka	
31.12. - Silvestr		31.12. - Silvestr	

P O Z V Á N K A

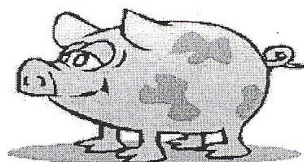
Hasiči Lubno Vás srdečně zvou dne 26.6.2010 od 15:00 hod. ke klubovně hasičů na akci

Zahájení prázdnin a pout'ové posezení

V odpoledních hodinách bude v prostoru za prodejnu sportovní odpoledne pro děti i dospělé /vybíjená, malá kopaná a další hry/. Občerstvení bude zajištěno v klubovně. Od 20:00 hod. bude v prostoru klubovny posezení při reprodukované hudbě.

Těšíme se na Vaši účast - hasiči Lubno

Pozvánka na zabíjačku

Sbor dobrovolných hasičů Lubno Vás touto cestou zve na tradiční zabíjení prasete. Akce se koná 28.10.2010 od 8 hod u hasičské zbrojnice v Lubně. Budete mít možnost shlédnout zabíjení prasete, ochutnat zabíjačkové pochoutky a koupit si balíček masa. Po celou dobu akce bude zajištěno občerstvení.

Těšíme se na Vaši účast SDH Lubno

P O Z V Á N K A

Hasiči Lubno Vás srdečně zvou dne 4.12.2010 od 19:00 hod. do klubovny hasičů na akci

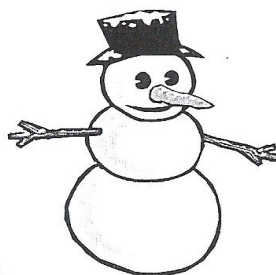
Mikulášská zábava pro dospělé

**Překvapení večera: Nadílka pro dospělé
Těšíme se na účastníky kteří dorazí v kostýmech,
které souvisí s mikulášskou tradicí.
Občerstvení bude zajištěno. Hudba reprodukována.
Upozornění pro rodiče: Akce je pouze pro dospělé účastníky.
Těšíme se na Vaši účast, přijďte se pobavit - hasiči Lubno**

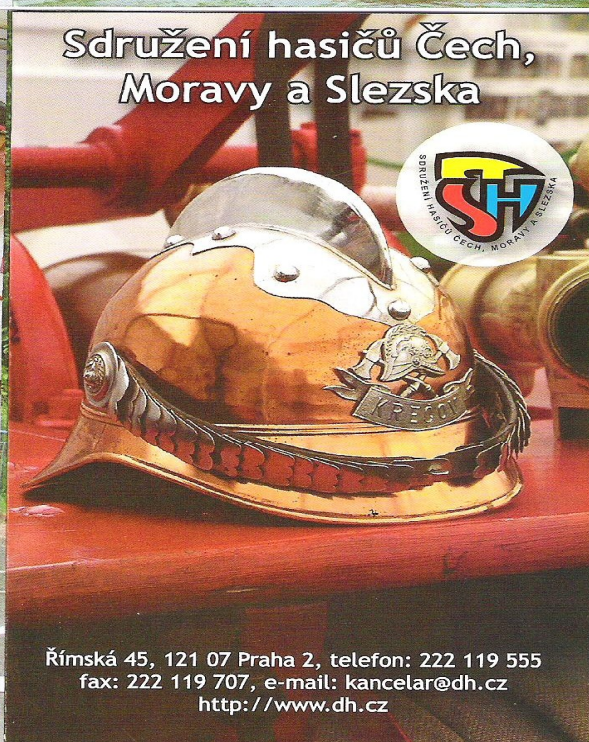
Sedí Advent na komíně, přehazuje nožky líně, nehoňte mě času dost,
dnes jsem tu jen jako host .....

srdečně Vás zveme na

ROZSVÍCENÍ VÁNOČNÍHO STROMU
dne 28.11.2010 v 17.30 hod. u „hasičárny“ v Lubně

Občerstvení zajištěno.

Dětský den, 2010

Štrůdlparty, 2009

Mezinárodní den žen, 2010

Cyklovýlet, 2010

Soutěž O pohár starosty SDH Lubno, 2009

Mikulášská pro dospělé, 2010

Mikulášská nadílka pro děti, 2009

Večerníčková party, 2011

Čarodějnice, 2010